

SZOCIÁLPOLITIKAI SZEMLE

SZERKESZTI: DR LANGZI JENŐ

TÁRSZERKESZTŐ: DR KADOSA MARCEL

Technikai okok folytán az 1912. tárgymutatót csak lapunk egyik februári számához mellékelhetjük.

Sarkadi Ignác: Az Országos Pénztár

Az Országos Pénztár közgyűlésénél tett jelentés, melyet szerző szíves engedelmével – a bevezető szavai és néhány statisztikai adat elhagyásával – egész terjedelmében közlünk.

A szociális biztosításnak nem az a főfeladata, hogy csak és első sorban sok nyereségre tegyen szert és abból nagy alaptőke gyűjtésére szorítkozzék, hanem az, hogy rendeletekkel és törvényes rendszerbe foglalt intézkedésekkel biztosítsa első sorban a tagoknak egészségét, testi épségét és ha az ily irányú védelmi és elhárítási intézkedések/ dacára mégis beáll a betegség, vagy baleset, messzemenő gondossággal gyorsítsa a beteg, vagy balesetet szenvedett munkásnak a felgyógyulását és felgyógyulásával kapcsolatosan visszaadja neki egyedüli tőkét: munkaezejét. Ha ez az ideális hivatási nem tölthető be egészben, vagy részben, akkor előáll az úgynevezett segélyezési, vagy kártalanítási kötelezettség. Harmadsorban lehet tehát beszélni az úgynevezett anyagiokról, melyeknek fedezetéről gondoskodnak a törvény 25. és 36. §-ai.

Ezekből teljesen megállapítható, hogy a munkásbiztosítás végrehajtására létesült Országos Pénztár működését nemcsak és nem első sorban az anyagi helyzet alapján kell bíráló alá venni, hanem azt kell vizsgálni, hogy a fentebb már előadottak szerint, mennyiben tette kötelességét biztosításra kötelezett tagjaival szemben és mit tervez jövőre oly irányban, hogy a munkás-biztosítás fejlődését előmozdítsa.

Fejtegetésem sorrendjét meg kell változtatnom, mert tartani akarom magamat évi jelentésünk beosztásához és így először az anyagi helyzetről mondok egyet-mást, ami tisztázni fog némely téves felfogást, mely a közvéleményben erős gyökeret vert. Bátran ki merem mondani, hogy az *Országos Pénztár anyagi helyzete nem rossz, csak rendezetlen.*

A rendezetlenség oka: 1. Hogy az életbeléptetési rendellel egyidejűleg nem gondoskodott a kormány a betegsegélyezési ágazatban előforduló kiadások és a törvény által az Országos Pénztárra a felosztott pénztárak deficitje címén áthárított terhek fedezetéről még forgó tőke formájában sem. 2. Az állam, nem vette át teljes egészében az Országos Pénztár igazgatási költségeit és a hiányt a tagjárulékokból kellett fedezni. 3. A munkaadók – tisztelet a kivételnek – 1907. július 1-től 1911. év végéig 8 millió koronát, tehát viszonylagosan megállapítva mai napig közel 10 millió koronát tartanak maguknál, holott annak felét a munkások béréből levonták. 4. Az államkincstár és a törvényhatóságok alkalmazottaik után a járulékot be nem fizették, sőt a postaigazgatóság rendeletére még a szerződéses postamesterek sem jelentették be az alkalmazottaikat, ami összesen pénzértékben kifejezve közel két millió koronát jelent. 5. A m. kir. államvasutak betegsegélyző pénztára – mint azt vizsgálataink alapján kiderítettük – a törvény és szabályok helytelen alkalmazásával két millió koronát terjedő kárt okozott az Országos Pénztárnak, amely összeg, ha az Állami Munkásbiztosítási Hivatal előtt megtartandó

tárgyalás során egyezség útján esetleg kisebb mérvben nyer kifejezést, tekintélyes módon fogja javítani a pénztár mérlegét. Az anyagi helyzetet rontotta már kezdetben az ismert hétnapos járulékszedés letiltása is. 7. Nem számítva a kórházi ápolási napidíjak folytonos emelkedését, minden újabb fedezet nélkül, az orvosok és tisztviselők fizetésrendezését, a pénzügyi zavarokat fokozta még a közigazgatási hatóságok mostoha elbánása is, amit az Országos Pénztárral szemben a törvény által kötelezőleg elrendelt közigazgatási végrehajtás körül tanúsítottak. 8. Végül hátrányos volt anyagilag a pénztárra nézve az, is, hogy sok olyan közvetítő helyi szervünk van, melyek képtelenek még a hétnapos járulékszedési mellett is felesleggel zárni számadásaikat.

Ezekből látszik és bizonyítható, hogy az Országos Pénztáron kívül eső okok azok, amelyek hátráltatják a pénzügyi kibontakozást.

Kívánatos, hogy azok a hatóságok, egyesek és tényezők, amelyeknek e téren tanúsított mostoha elbánásáról megemlékeztünk, jövőre ne a törvény módosításában, hanem annak kötelességszerű végrehajtásában és megtartásában keressék első sorban az anyagi helyzet kibontakozását; vagyis a munkaadók: legyenek azok akár posta, állam, vármegye, város vagy község, fizessenek pontos időre, ha nem fizetnek, a közigazgatás a végrehajtást komolyan és gyorsan foganatosítsa. A közvetítő helyi szervek takarékoskodva tartsák be a szabályokat és törvényes rendelkezéseket, az életképtelen pénztárak, helyesebben közvetítő helyi szervek oszlattassanak fel.

Az anyagi helyzet rendezésére vonatkozólag határozati javaslat fekszik a közgyűlés előtt, tehát itt azzal nem foglalkozom.

Az 1911. év eredménye a zárószámadások adatai szerint 43.000 korona hiányt mutat és nyolc millió korona künlevőséget tüntet fel, tehát a számoknak ily szórónan egymáshoz való állításából joggal azt is lehetne következtetni, hogy a mérleg szépítve van és valószínűleg még nagyobb a deficit, mert ezen nyolc millió követelésből még bevehetetlenség címén nagy összeget kell majd esetleg leírni. Ezt a feltevést negligálni tényleg nem lehet, de viszont kötelesség megemlíteni, hogy a 43.000 korona hiány tulajdonképpen nem a közvetítő helyi szervek üzleti eredménye, hanem a központé, amelynek igazgatási költségeit az állam csak 600.000 korona erejéig vállalta és így a fedezetlenül maradt összeget a közvetítő helyi szervek 255 ezer koronás $\frac{2}{3}$ tiszta feleslegéből kellett pótolni és hogy – amint már jeleztem – az államvasutak betegsegélyző pénztárától, illetve annak fentartójától követelünk több mint 2 milliót, amely a nyolc millió künlevőségbe beszámítva nincs, továbbá az államkincstár a be nem jelentett alkalmazottak után velünk bírói egyezséget kötött és egy millió kétszáz ezer koronát már le is fizetett a betegsegélyző tartalékalap javára és ezen összeg legnagyobb része tulajdonképpen a megelőző évek javára estek volna. Ha még ezen reális tételekhez hozzávesszük, hogy a városokkal és községekkel nap-nap után történnek egyezségek a visszamenőleg felszámított járulékokra nézve, amelyek legnagyobb részben szintén nem szerepelnek a kimutatott 8 millióban, akkor azt is konstatálhatjuk, hogy tulajdonképpen ha a kezdet nehézségeiből is folyó rendszertelenség fenn nem állott volna, a pénztár teljesen jó, aktív mérleggel számolhatna be. Mindamellét nem akarok optimista lenni és ezért az előrelátás kötelességénél fogva osztom az évi jelentésben lefektetett elvet, hogy a legnagyobb takarékoságra intjük a

helyi szerveket és ha jövőre is deficittel zárnának az; évi jelentésben megnevezett pénztárak, alkalmazza a közgyűlés a törvény 25. §-ának rendelkezését. Szükséges lesz ez azért, mert a törvény szelleme szerint minden helyi szervnek felesleget kell beszállítani központba, hogy ezen fedezet révén a rendkívüli esetekben felhasználható tartalékalapok és a munkásbiztosítás fejlődéséhez szükséges intézmények: kórházak, szanatóriumok, üdülőhelyek létesíthetők legyenek, de emellett a tagok egyéb segélyezési igényei is, mint a gyógykezelés, táppénzek mérve, tartama meghosszabbítható legyen, és szűnjék meg az az anomália, amely ma fennáll, hogy éppen a 20 hét után, amikor leginkább szükséges a segélyezés, magára marad a beteg, akinek nincs módjában nyomorúságát enyhíteni.

Több alkalommal hangoztatták különféle körökben, hogy a magyar munkásbiztosítás terheit nem bírja az ipar és hogy azok nagyobbak, mint a külföldi hasonló intézményekéi. Szabadjon cáfolatul rámutatnom évi jelentésünk 50. és 51-ik lapjain, közölt táblázatokra, melyek bizonyítják, hogy Németországban átlag egy tagra évenként 8, sőt némely pénztárnál 12 koronával nagyobb járulék esett 1910-ben, mint nálunk: Különösen érthetetlen az úgynevezett kisiparosoknak támadó álláspontja, mert hiszen ezeknek jórésze alig alkalmaz több munkást egy, vagy két tanoncánál, akiknek biztosítási díját már nyomtatott szerződésben áthárítja a szülőre, vagy gyámra. És nemcsak ezen összegeket, de a segédektől levont járulékokat is – tisztelet a kivételnek – megtartja magának, azon jóleső érzéssel, hogy tőle az új végrehajtási novella értelmében úgy sem lehet azt bevenni és legfeljebb az a szintén jóleső, törvényen alapuló kalamitás érheti, hogy megtiltják neki az alkalmazottaktól való levonás jogát, de viszont ő így törvényes formában mentesül a biztosítási kötelezettség alól, mert ezen túl már az alkalmazottak lesznek felelősek a járulékok beszedéséért.

Nemcsak a munkások, de a munkaadók fizető részének nagy érdeke rejlik abban, hogy a kirótt járulékok kellő időben befolyjanak és bevehetetlenekké ne váljanak, mert hiszen az előálló szükségleteket fedezni kell és ha emiatt az lehetetlen, a fedezetet csakis a törvény 25. §-ában lehet megtalálni, vagyis fel kell emelni a járulékkulcsot, amely egyenlő a köteletségét ismerő és teljesítő munkaadók újabb megterhelésével a lelkiismeretlenség viselkedése miatt. A munkaadóknak is nagy érdekében áll tehát, hogy a járulékok behajtására és biztosítására vonatkozó határozati javaslatunkat és előterjesztésünket támogassák.

Hogy mennyire egészségtelenek nálunk a viszonyok a fizetési köteletség betartása körül, érdekesnek tartom bemutatni a következő összehasonlítást a betegsegélyezési bevételekről.

Év	Ország neve	Összes bevétel	Hátralék
1911	Magyarország	29,852.833 korona	8,092.577 korona
1909	Ausztria	80,815.413 „	6.650.712
1910	Németország	379,284.496 márka	764.646 márka

Az elmondottak első sorban és nagy részben a betegségi ágazat anyagi viszonyait érintették, a baleseti ágazatnál már deficitről nem lehet szó, mert hiszen itt – mint tudni méltóztatnak – megvan a munkaadók kölcsönös-szavatossága, vagyis a be nem hajtható járulékokat köteles a pénztár újból kiróni az aktív munkaadók összességében szó lehet csak a hátralékokról, amelyekre nézve felvilágosítást adnak a fentebb ismertetett adatok, amelyek szerint a külföldön a köz iránt való érzék hasonlíthatatlanul erősebb, mint nálunk.

Az anyagiak kapcsán meg kell emlékezni még néhány szóval a tartalékalapokról is, jóllehet, hogy ezekre vonatkozólag bő ismertetést foglal magában az évi jelentés, illetve annak 28. lapján és folytatólag közölt táblázatok kíséretű szövege. A betegsegélyezési tartalékalapra elszámoltunk 1911. év végén 531.497 koronát, papírban elhelyeztünk 1S.737 koronát, de növelve lett az az alap a kincstárral kötött és már említett egyezség alapján annyira, hogy készpénzben, illetve vásárolható értékpapírban 1,200.000 koronát tesz ki.

A baleseti elhelyezett tartalékalap és pedig:

az a) felosztó-kiróvó ágazatban kellene, hogy 6,520.241 korona,

a b) ágazatban 2,828.488 korona legyen és az évi jelentés 28-ik lapján közölt táblázat szerint ezekből az összegekből semmi sem lett befizetve.

Ennek indokolása az évi jelentés 29-ik lapján olvasható. Ugyanis az első felosztási művelet csak 1911. év végén volt eszközölhető és pedig amiatt, hogy míg a külföldön az üzembesorozást, mely a kirovásnak elengedhetetlen alapja, a törvény életbeléptetése előtt 2 évvel előbb kezdték meg és ugyanannyi idő eltelté után készen adták át, addig nálunk a törvény életbeléptetése után, csak másfél év múlva foghattunk hozzá az üzemek besorozásához és természetesen csak most jutottunk el odáig, hogy helyszínelések útján az úgynevezett finomabb besorozásokat eszközölköztünk.

Ez okozta azután azt, hogy a törvény életbeléptetése napjától, egészen az első két évi szedett előlegből – amely már tulajdonképpen szintén csak névleg volt az, – fedeztük a rohamosan emelkedett baleseti költségeket és járadékokat.

Ez idő szerint már a tartalékalap ezen követelésének törlesztésére 930.000 korona értékpapírt vásároltunk és reményünk van arra, hogy a múlt év végén befejezett kiróvási művelet és a folyó év második negyedében eszközölköztető előleg-kiróvás, hacsak valami nagy közgazdasági romlás nem zavarja meg számításainkat, az 1913. év folyamán oly kedvező pénzügyi helyzetet teremt, hogy az elszámolt tartalékalapokat értékpapírokban legalább jó részében fedezhetjük.

A többi tartalékalapok nem igényelnek a jelentésben felhozott indokoláson kívül más magyarázatot, tehát ezekkel nem foglalkozom, hanem utalok arra a táblázatra, amely az évi jelentés 2S-ik lapján van közzétéve.

Az anyagi helyzet ismertetéséhez tartozik még néztem szerint az is, hogy az évi jelentésben említett forgótöke szaporítását kérelmezzük a közgyűléstől és ezért nyújtottuk be azon határozati javaslatunkat, hogy folyószámlahitelünket 3 millió koronával kibővíthessük. Eltekintve az ismertetett helyzettől, egy olyan nagyszabású intézetnek, mint az Országos Pénztár, évi 40 millió biztos kiadásainak fedezésére tekintélyes folyószámlahitelről már azért is kell gondoskodnia, mert eltekintve attól, hogy a követelések beszedésének eredménye mindig a gazdasági konjunktúrák szerint igazodik, jövedelmei a törvény rendelkezése folytán mindig csak utólagosan szedhetők be, fizetőképességét mindenestre biztosítani kell.

Itt foglalkoznom kell azzal a téves felfogással is, amely állítja, hogy az Országos Pénztárnak mindaddig nem szabad intézményeket létesíteni, színházat építeni, amíg saját magának félretett készpénze nincs, vagyis hitelműveleteket nem szabad véghezvinni, még akkor sem, ha azok, útján gazdasági előnyöket érhet el.

Hogy mit jelent a hitel kivétel nélkül az egész világon, annak szomorú bizonyosságát észlelhettük a lefolyt esztendőben.

Hitel nélkül nem működhetik és nem működik az állam, a törvényhatóság, község, sőt a legvagyonosabb részvénytársaság, vállalatok és még a hitelnyújtó pénzügyintézetek sem bonyolíthatják le üzleteiket e nélkül. Az Országos Pénztár törekvéseit sem lehet megakasztani azzal, hogy jelenleg nincs fekvő pénze.

A hitelképesség mindig csak azt mutatja, hogy az egyén, vagy jogi személy, mely ezt kapja, jó anyagi viszonyok között él.

Köszönettel lehet tudomásul venni azt, hogy a kereskedelmi és pénzügyminiszter urak jóindulattal támogatták a tudóvész ellen való védekezés céljából kért sorsjegykibocsátás iránt beadott kérésünket és ily irányú törvényjavaslat fekszik a Ház előtt, melynek révén több mint 3 millió koronához jutunk, mielőtt a pénzügyi piac a háború és ezzel kapcsolatos hírek hatása alatt elvesztett normális helyzetét visszanyeri és a szindikátus, melyre engedélyünket szerződésileg átruháztuk, az aláírási felhívást kibocsátván, a jegyzések befejezést nyernek.

Hogy ezen anyagi gyarapodás minő nagy szociális hivatás betöltésére fogja képesíteni az Országos Pénztárt, er-

ről most nem beszélek, mert a tüdő vész ellen való védekezés formáiról és kellékeiről már bő ismertetést adtunk nem egy alkalommal.

Az anyagi helyzethez kapcsolódik még a hatmillió kölcsön ügye is, amely a közvetítő- helyi szervek színház-építésére lett engedélyezve. Ezt a kölcsönt eddig csak 600.000 koronáig vettük igénybe és szándékosan halasztgattuk a színházak létesítését, mert – mint tudni méltóztatnak – az értékpapírok árfolyamesése olyan hihetetlen nagy volt, hogy vétkes könnyelműség lett volna 16–20%-os veszteség mellett színházépítéssel foglalkozni. Mindamellett foglalkoztunk az igények jogos kielégítésével és reméljük, hogy a folyó évben ismert programunkat egészen valóra válthatjuk, amint már építés alatt áll a budapesti kerületi munkásbiztosító pénztár palotája, felépült a pécsi, vétel utján létesült a kassai, a csíkszeredai, székesfehérvári, nagykanizsai pénztár színháza.

Az állampénztárból kapott, az Országos Pénztár a bal-eseti kiadások fedezésére és működése megkezdésére 800.000 korona kamatmentes kölcsönt, ebből visszafizettünk 50.000 koronát; a 750.000 koronát 1914. évi július hó 30-áig kellene visszafizetnünk, azonban tekintettel arra, hogy az államkincstár az igazgatási költségeket egész 1913-ig igen csekély mértékben vállalta és így az Országos Pénztárnak csupán a betegsegélyezési ágazatát e címen 1911. év végéig 580.000 korona, 1912. évit is számítva, a 750.000 koronát jóval meghaladó törvényen kívül eső kiadást okozott, kérjük a kereskedelemügyi minisztériumtól a kamatmentes kölcsönnek ellenérték fejében való törlesztését.

A bevételről és kiadásokról a segélyek ismertetésénél kívánok megemlíteni: ennél fogva az anyagiakra vonatkozó észrevételeimet befejezem és áttérek a tagforgalom ismertetésére, mely legközelebről érinti az anyagi helyzetet, akár a bevételek, akár a kiadások vizsgálatáról van szó és nagy jelentősége van az Országos Pénztár fejlődésének megítélése szempontjából.

Évi jelentésünk 37-ik lapján találjuk azt a tanulságos táblát, amely mutatja, hogy az Országos Pénztár fennállása, tehát 3907 óta 778.891-ről 1911. év végéig 1,120.992-re emelkedett fel a tagok átlagos száma, vagyis körülbelül 39%-kal. Az Országos Pénztár életbelépte előtti szintén 5 év eredménye a következő volt: 1902-ben 627.146 volt a biztosítottak átlagos taglétszáma, 1907-ig csak 778.891-re szaporodván, 18 százalékos gyarapodás konstatálható, vagyis még csak a fele sem annak a fejlődésnek, melyre a centralizáció hatása alatt rámutatni lehet.

A szaporodásnak bármi legyen is az oka, teljesen mellesleges, de kívánatos felemlíteni, hogy a biztosítás körének! kiterjesztésén kívül a centralizáció irányításából folyó ellenőrzés is nagy mértékben sarkalta a munkaadók törvényszerű bejelentési kötelezettségeik teljesítésére.

A tagok 84,6%-a a kerületi munkásbiztosító pénztárak kötelekéhez, 14,8% a vállalati és 0,6% a magánegyesületi pénztárakhoz tartozik, vagyis a kerületi munkásbiztosító pénztárakban 948.393 tagunk, a vállalatiakban a Máv. nélkül 79.829, a Máv.-nál 85.751 és a magánegyesületekben 7.019 tagunk van biztosítva, illetve az összlétszámból esik:

a kerületiekre	948.393	
magánegyesületeikre	7.019	
	955.412	85%,
a vállalatiakra	165.580,	vagyis az
összes tagok 15%-a.	Összesen	1,120.992

Ezzel szem beállítom a külföldi arányt «» pedig Németországban 1910-ben volt 13,069.000 tag"; ebből 3,295.000 olyan pénztáraknál volt biztosítva, amelyeknek kezelési költségeit a munkaadók viselték, tehát 9,989.000-rel szemben áll 3.295 ezer, vagyis az összes tagoknak 23%-77%. A viszony e tekintetben Ausztriában majdnem ugyanaz, mert, a vállalati pénztárak tagjainak a kerületi pénztárakéhoz való százalékos aránya a 24-76-hoz.

Ezt az összehasonlítást azért teszem, hogy már itt rámutassak arra, miszerint az adminisztratív költség fejeként kisebb kell hogy legyen a külföldi betegségekre biztosított tagoknál ezen okból is, mert tudott dolog, hogy a vállalati pénztárak adminisztratív költségeit külföldön is a munkaadók viselik.

Az anyagi helyzet nemcsak a taglétszámhoz, hanem a betegforgalomhoz is igazodik, mert az első a főbevételi, a második a főkiadási tétel; jóllehet, hogy ezen anyagi jelene tősegen kívül még a szociális biztosításnak is érdekes anyagot nyújt arra, hogy a jövő érdekében minő prevenciót kell foganatosítania.

Az 1911. évben majdnem 6 millió keresetképtelenség-gel járó betegségi nap esett a férfiakra és 1,270.000 a nőkre; átlag egy tagra hat és fél nap. Bár az előző két évhez viszonyítva majd egy egész nap emelkedés mutatkozott, mégsem lehet ezt az egészségügyi viszonyok rosszabbodásának betudni, hanem inkább amellett bizonyít, hogy a tagok jogos igényei egyre pontosabban nyernek kielégítést. Igazolni látszik ezt az évi jelentés 53. lapján közölt külföldi hasonló adatokról szóló kimutatás, mely szerint Ausztriában 1909-ben 9.28 és Németországban 8.26 betegségi nap esett egy-egy tagra, tehát a mi 1911. évi százalékunknál pedig jóval több, holott tudnivaló, hogy külföldön a közegészségügy fejlettebb és úgy a betegség-, mint a balesetelhárítás érdekében is nagy áldozatokat hoznak, nem úgy, mint ma még nálunk.

Érdekes adatként említem fel, hogy 1911-ben a keresetképtelen betegek átlagos napi száma 19.950 volt, tehát közel 20.000 egyén ellátásáról – sok esetben még családtagjairól is – kellett naponta az Országos Pénztárnak gondoskodni és emellett gyógykezeltetni a keresetképes betegeket és családtagokat is, akiknek száma bizonyára legalább is megkétszerezik a keresetképtelenek számát.

Azokkal a dolgokkal, melyek különben is határozati javaslat alakjában fekszenek a közgyűlés előtt, már időki-melés szempontjából isi külön foglalkozni nem akarok és így az orvos-kérdésről röviden csak annyit jegyzek meg, hogy rövid időn belül a teljes és végleges rendezés várható, amennyiben az Állami Munkásbiztosítási Hivatallal egyet-értőleg a tárgyalások folynak.

A tisztviselők szolgálati, fegyelmi és illetmény-szabályzata szintén rövid időn belül lesz elintézve, amely után a nyugdíjszabályzat is végleges állapotba jut.

A gyógyszer és kötszerek szállításának ismertetése elég bőven megvan az évi jelentésben, itt csupán azt emelem ki, hogy mióta az Országos Pénztár a gyógyszer, kötszer és ásványvíz szállításait ellenőrzi, nemcsak gazdasági előnyöket ért el, hanem a tagok igényeit e tekintetben is jobban láthatta el. A retaxálás adatai szerint 1911. évben minden száz vény közül esett a kerületi pénztáraknál a családtagokra 29; a vállalatiaknál 34, magánegyesületeiknél 30.

Nálunk esett egy tagra	3 K 23 f.
gyógyszerköltség; Ausztriában	2 „ 54 „
Németországban	4 „ 43 „

Ezekből az adatokból az látszik, hogy legdrágábbak a segély kiszolgáltatásnál a németországi, legolcsóbbak az Ausztria területén működő pénztárak; habár mint fentebb kimutattuk, az Országos Pénztár egy-egy tagjára több költség esik, mint Ausztriában. Ha a családtagok gyógykezelését is figyelembe vesszük, és a családtagok számát is beleszámítjuk a taglétszámba, akkor Ausztriával e tekintetben nemcsak, hogy kiálljuk a versenyt, noha ott kedvezőbb a taksa, mint nálunk, hanem még kereken tagonként 30 fillérrel kevesebbet költünk. Egy-egy vény átlagos értéke 1911-beai 83 fillért volt.

A segélyszolgáltatás két neme fejlődött M úgyszólván feltűnően az Országos Pénztár égisze alatt: az egyik a rendelő-intézetek, a másik a gyógyfürdők igénybevétele körül.

A vidéken ma már 51 rendelőintézetben nyernek tagjaink szakszerű orvosi ellátást és a gyógyfürdők jótékony hatását 1911-ben ötszázán élvezték csak a központi beutalás szerint, de ezeknek száma, különösen 1912-ben, hozzá-számítva a nem központi beutalt betegeket is, megköze-líti a 4000-et.

A decentralizált, régi pénztárak – néhány kivétellel – ezeket a segélyeket nem nyújthatták és, legyünk őszinték, a mostani állapot, amely csak átmeneti állapotnak mondható, sem tartható, és azon törekvésünknek, amely a gyógytelepek, üdülőhelyek, szanatóriumok létesítését célozza, rövid időn belül valósulni kell.

Baldóc-fürdőt már megvettük, az Állami Munkásbiztosítási Hivatal szakközegei is a legjobb vélemények kí-

séretében a vétel jóváhagyását javasolták, eddig azonban hozzánk e tárgyban leirat nem érkezett. A létesítésnek költségei rendelkezésünkre állanak nemcsak Baldóc, hanem még a többi tervezett szanatóriumokhoz is, amennyiben a hatmillió költsönnek e célra megjelölt részén kívül rövid időn belül várhatjuk a sorsjegykölcsönre vonatkozó törvény napirendre tűzését és egyes városok és törvényhatóságok nagy értékű támogatásokat helyeztek kilátásba az esetre, ha egyik, vagy másik szanatóriumot az ő területeiken építjük fel.

A segélynyújtásnak egy neme a kórházi ellátás is. Ezen a téren rendkívül sok panaszt észleltünk a múltban, de észlelünk ma is. A székesfővárosban annyira nagy a zsúfoltság, hogy betegeinket képtelen befogadni a kórház; a vidéken pedig egy-egy helyt úgyszólván visszatartják a betegeket, hogy legyen beteganyaguk. A napi ápolási díjat majdnem évről-évre emelik és a közvetítő helyi szervek nem győzvéen a nagy terheket, a forgalmi tőke hiányával mentegődözve, egyszerűen félreteszik az érkező számlákat. Ennek aztán az az eredménye, hogy egyik-másik kórház megúván a várakozást, perli az Országos Pénztárt. Sikertült eddig mindenütt, ahol ily jelenségeket észleltünk, a nyugalmat kölcsönnyújtással helyreállítani és tervünk, hogy a kért 3 milliós folyószámla-hitel keretében a kórházi tartozások ügyét is rendezzük. A legideálisabb állapot azonban ezen a téren is akkor fog bekövetkezni, ha anyagi erőnk fokozatos fejlődése lehetővé fogja tenni a törvényben is említett saját kórházaink felállítását. E téren, mint az 1913. évi költségvetésünkben és a vonatkozó határozati javaslatból kitűnik, Kereskedelemügyi Miniszter Úr öngyméltóságának támogatása mellett már megtettük az első lépést.

Legkésőbb március közepén megnyitjuk a Széchenyi-telepen levő, volt Niedermann-féle szanatóriumból átalakított modern kórházunkat, ahol – ezt reméljük és ígérjük – tagjaink olyan ellátásban és gyógykezelésben fognak részesülni, amely ellátás és gyógykezelés mintául szolgálhat majd mindazon hason intézeteknek, amelyek szociális programjuknak ezt a részét a maga valóságában akarják valóra váltani.

Ezek után szíves engedelmünkkel egy kis összehasonlítást kívánok tenni a segélynek között oly irányban, hogy minők voltak azok a központosítás előtt és minők a központosítás óta:

1906-ig esett táppénz egy tagra . . .	5 korona	67 fillér
1911-ben „ „ „ „ . . .	9 „	31 „
1906-ban „ gyermekágyi segély . . .	— „	— „
1911-ben „ „ „ „ . . .	— „	15 „
1906-ban „ szülésznői díj . . .	— „	27 „
1911-ben „ „ „ „ . . .	— „	35 „
1906-ban „ gyógyellátás . . .	3 „	83 „
1911-ben „ „ „ „ . . .	3 „	55 „
1906-ban „ temetkezési segély . . .	— „	55 „
1911-ben „ „ „ „ . . .	— „	45 „
1906-ban „ kórházköltség . . .	1 „	33 „
1911-ben „ „ „ „ . . .	1 „	77 „
1906-ban „ fürdő és szanatórium . . .	— „	— „
1911-ben „ „ „ „ . . .	— „	81 „
1906-ban „ orvosi költség . . .	2 „	61 „
1911-ben „ „ „ „ . . .	4 „	86 „

Ezek a számok mellett bizonyítanak, hogy az igazi munkásbiztosítás csakis a centralizáció idejében vette, komoly kezdetét, mert a táppénznél és orvosi ellátásnál rohamos nagy, a gyermekágyi segélynél és kórháznál mérsékelt emelkedés mutatkozik; a gyógyfürdősegély, melyet a pénztárak ezelőtt nem ismertek, csak másfél, vagy kétszeres táppénz címén, teljességében jelentkezett, ellenben apadt a kiadás a gyógyszer, kötszer és temetkezési járulék tétélineél.

A kezelési költségekkel, mert e tekintetben is ország-szerte nagyon téves felfogás uralkodik, később részletesebben foglalkozom, itt csupán köteleességszerűleg szintén megteszem az összehasonlítást, amelynek eredménye az, hogy a centralizáció előtt egy tagra 1906-ban a dologi és vegyes kiadásokat is beleértve a kezelési költségbe, 3 korona 76 fillér esett, 1911-ben 4 korona 84 fillér, vagyis fejenként 1 korona 8 fillérrel több.

A bevétel a törvény előtti időben legmagasabb volt 1906-ban 13 millió 438 ezer 520 korona, ezzel szemben 1911-ben már 29 millió 257 ezer 480 korona bevétel áll.

Egy tagra esett 1906-ban 18 korona 36 fillér bevétel és 18 korona 32 fillér kiadás. 1911-ben esett egy tagra 26 korona 63 fillér bevétel és 26 korona 9 fillér kiadás, vagyis a bevételnél fejenként 8 korona 27 fillér, a kiadásnál pedig 7 korona 78 fillér a különbözet.

Illusztrálásul szabadjon még ismertetnem az ország első és legnagyobb kerületi betegsegélyző pénztárának: a budapestinek 1907. június 30-án, tehát az Országos Pénztár életbeléptetése napján talált pénzügyi helyzetét. E szerint volt készpénzben 150 ezer 273 koronája, ezzel szemben kifizetésre várt 224 ezer korona, kórházi tartozás; kötszer, gyógyszer, fürdőtartozás 208 ezer, felszámolt pénztárak vagyontömegei és különféle hitelezők követelése 190 ezer korona, összesen tehát 622 ezer korona, pedig a segélyszolgáltatás ismérve, a táppénz-nyújtás tartamát kivéve, kisebb volt, orvosait és tisztviselőit hasonlíthatatlanul rosszabbul fizette és a járulékot állandóan hét napra és 4 nap után is egész hétre szedte. Sokkal silányabbul álltak – egy párt kivéve – országosan a többiek és ha az Országos Pénztár életbe nem lépett volna a 12-ik órában, bizonyosan beállott volna a tarthatatlan állapot, minden jogfosztás mellett is, melyet – valljuk be – rossz pénzügyi helyzetünknel fogva a pénztárak nagy része kényszerűségből elkövetett. Tény, hogy ezeken a bajokon igyekeztünk tőlünk telhetőleg segíteni tekintélyes kölcsönök engedélyezésével, de teljes rendet – mint már említettem – csak a 3 milliós folyószámla-hitel keretében lehet majd teremteni.

A kezelési költségek nagyságáról sok szó esett már több érdekeltségnél és mintegy beleültették a közvélemény-be, hogy a magyar munkásbiztosítás adminisztratív költségei hasonlíthatatlanul nagyobbak, mint a külföldön. Ez az állítás téves, mert a külföldi munkásbetegsegélyző pénztárakat állították szembe a mi közvetítő helyi szerveinkkel, holott csak akkor lehet az összehasonlítás alapos és elfogadható, ha a munkásbiztosítás összes ágazatainak kezelési költségeit állítjuk szembe itt is, ott is.

Nálunk, nem úgy mint a külföldön, a közvetítő helyi szervek végzik a betegsegélyezési teendőkön kívül a baleseti agendákat, külön fedezet nélkül a családtagok és rokkantak segélyezését, lévén korra való tekintet nélkül tag minden biztosításra kötelezett. Nálunk a tagok nem laknak oly sűrű csoportokban, mint külföldön és részint ezért is drágább az igazgatás, részint meg azért is, mert míg külföldön még a beteglátogatást is tiszteletből, vagy csekély díjért végzik el, addig minálunk interpartületek és egyesek a bizalmiférfitü tisztség viseléséért a járulék-bevétel 10, sőt ezelőtt még magasab százalékát is igényelték és élvezték. Nálunk a Verbandok hivatását betölti az Országos Pénztár és ellátja ezenkívül az összes balesetbiztosítási ügykört, különben mint a külföldön, mert saját orvosaival kezelteti a balesetet szenvedetteket és ugyancsak azok véleménye alapján állapítja meg a járadékokat. Nálunk a gyári, vállalati betegsegélyző pénztárak tagjai csak 15%-át teszik az ossztaglétszámnak, míg Németországban és Ausztriában 23–24 százalékát és így sokkal több tag kezelési költségeit viselik a munkaadók. Nálunk a törvény 102. §-a alapján a betegsegélyezési kezelési költségeket a baleseti számla olyan arányban megtéríti, amely arányban állanak egymással a két ágazat segélyezési kiadásai és ez azt jelenti, hogy neon sok idő múlva, a közvetítő helyi szervek kezelési költségei felére fognak leszállani, mert míg a betegsegélyezési kiadások már is bizonyos állandósághoz jutottak, addig a baleseti segélyezési kiadások, a járadékosok révén rohamosan emelkednek. Arra is gondolni kell, hogy a később beérkező rokkant- és egyéb szociális biztosítás csak országos keretben fog kultiváltatni, tehát azáltal javulás fog beállani a kezelési költségek kvótájánál e címen is.

Ha mindezek így vannak, akkor nem lehet és nem szabad a biztosítás egyik, vagy másik ágazatát kiszakítani és úgy összehasonlítani a külföldi ágazattal, mert mint köztudomású, a külföldön a biztosítási ágazatok egymástól függetlenek. Tessék a külföldi baleset-, rokkant-, betegségebiztosítás, Verbandok összes kezelési költségeit összevonni és úgy szembeállítani a mi Országos Pénztárunk – beleértve ebbe

összes közvetítő helyi szerveinket is – kezelési költségeivel és keresni, hogy egy-egy tagra mennyi esik azokból itt és ott, és akkor ki fog tűnni, hogy mi nem adminisztrálunk drágábban, holott az ellenkezője sem volna meglepő, mert hiszen 1 millió 120 ezer tagot nem lehet olyan olcsón igazgatni és kezelni, mint Ausztriában 3 és fél milliót és Németországban 13 milliót, ahol, mint említettük már, a tagok nem olyan elszórtan dáknyak, mint nálunk.

Mindamellettt helyeslem évi jelentésünkben elfoglalt azt az álláspontot, hogy azok a helyi szerveink, amelyek még a kezelési költségek körül kellő takarékossgát nem tanúsítottak, ily irányban figyelmeztetve vannak.

Az Országos Pénztár működését ezek után leghívebben ismertetem akkor, ha az alábbi adatokat teszem közzé:

Ezen adatok szerint 1907/11. években közvetítő helyi szervek útján, táppénz címén 35 millió koronát, az 1912. évit hozzászámítva 45 millió koronát:

Gyermekágyi segély címén az 1912. évit is hozzávéve kerekén 800.000 koronát.

Szülésznői díj címén ugyanilyen időszakokra 1,700.000 koronát.

Gyógyászati ellátás címén 19 millió koronát.

Temetkezési segély címén 2 millió 400.000 koronát.

Kórházi költség címén 9 millió koronát.

Fürdő és szanatóriumi költség címén 3 millió koronát.

Orvosi költség címén 23 millió koronát.

Kezelési költség címén 18 millió koronát.

Vegyés kiadások címén 3 millió koronát, vagyis összesen kikerekített számokat említettem = kerek 125 millió koronát adtunk ki.

Bevételünk járulékokból és egyebekből ezen idő alatt kerekén 129 millió. Megjegyzem, hogy a bevétel és kiadás közt előálló különbözetekekről egyrészt a zárszámadások adnak felvilágosítást, másrészt az 1912. évi adatokat az 1911. évi eredményhez viszonyítva állítottam be.

Ezek a számok csak a betegsegélyezési ágazatra vonatkoznak, ha tehát még ezekhez hozzáadjuk a baleseti számlát illető bevételeket és kiadásokat, ami az évi jelentés 21. lapján közölt eredményszámok tanúsága szerint csak 1911. év végéig kerekén 24 millió koronát, az 1912. évit is hozzákombinálva közel 34 millió korona bevételt tesz ki és nem hagyva figyelmen kívül az ezen időszakok alatt viselt biztosítási költségeket és baleseti segélyeket, ami összesen ugyancsak hozzávéve az 1912. évi valószerű kiadásokat is, kerekén 15 millió koronát képvisel, akkor konstatalhatjuk, hogy az öt éves ciklus alatt ezek szerint több, mint 300 millió korona forgott Magyarországon közgazdaságában az Országos Pénztáron keresztül, ami jelentősen hatással volt az ország termelésére és fogyasztására.

Miután a baleseti ágazat jelenlegi állásáról az egyes osztályok szervezéséről a póthitelre vonatkozó javaslat kapcsán az előadó úgyszólván bőven fog megemlékezni, én csak azt említem fel, hogy ma már a járadékok megállapítása, folyósítása a lehető gyorsasággal történik, az; üzembesorozás úgy a nagy-, mint a kisipari befejezést nyert és a folyó évben már abba a helyzetbe jutunk, hogy a balesetelhárítással, gyárok helyszíneléseivel, a munkabérek precíz ellenőrzésével foglalkozhatunk és a kiro vasi munkálatokat is kellő időben végezhetjük.

Mint érdekes adatokat felemlítem még itt azt, hogy 1912 december végéig volt 10.693 járadékos, a kifizetett *havi* járadékösszeg pedig 183.468 K-t tett ki.

Az Országos Pénztár készpénz- és értékpapírállománya 1912 december 31-én 2,872.478 K 02 fillér volt.

Elnézést kérek, hogy ezúttal a szokottnál hosszabb időre vettem igénybe szives türelmüket, de a kötelességteljesítés mellett az a gondolat is irányított, hogy választ kell adnunk azokra a megjegyzésekre, amelyeket a napokban olvashattunk olyan formában, hogy „napjaink meg vannak számlálva”, hogy a „munkásbiztosító pénztárak már csak ideig-óráig tartó intézmények”. Mi, mélyen tisztelt Közgyűlés, azt hisszük, hogy elég erősek maradtunk, ha az, Önök bizalmát továbbra is megőrizhetjük, és kongassák bár feleltünk a halálharangot, önérettel és erős akarattal építünk tovább és ha megkísérelnék velünk szemben, amit nem hiszek, bármely oldalról a komoly támadást, bátran megálljuk helyünket akkor is és felvesszük a harcot azon szent meg-

győződésben, hogy a magyar munkásbiztosításnak élnie, fejlődnie kell, mert ennek lététől és fejlődésétől függ majd nem 3 millió munkáslélek egészsége és védelme és ezen munkások egészségétől és munkaerejétől függ Magyarország iparának, kereskedelmének léte és fejlődése is.

A német városok és a munkanélküliség elleni biztosítás.

Midőn a szociálpolitikusok a munkanélküliségről és ennek orvosszereiről beszélnek, általában a kényszerű és a munkás önhibáján kívül bekövetkező munkanélküliséget értik ez alatt, amelynek főokai a következők: A) Télen bizonyos foglalkozási ágakban teljesen vagy nagy részben szünetel a munka: így a mezőgazdaságban, belvázi hajózásban, az építőiparban és a vele összefüggő iparágakban stb. B) A többi úgynevezett évadmunkára nézve is ugyanaz áll az év bizonyos szakáiban. C) Üzleti pangás. D) Az ipari üzemekben beálló változást (pl. új gépek alkalmazása). E) Túlságosan nagy kínálat munkáskarok tekintetében egy bizonyos foglalkozási ágban. F) Világgazdasági változások.

A munkanélküliséggel kapcsolatos szociális bajok egyik legfontosabb orvosszereinek a munkanélküliség elleni biztosítást tekintik. A német városok harmadik nagygyűlését sokat foglalkoztatta az a kérdés, hogy az állam (resp. a birodalom) vagy a községek (városok) feladata-e a munkanélküliség elleni biztosítás. Dr. Adickes, Frankfurt a M. főpolgármestere és vele együtt a gyűlésen résztvevők jelentékeny része arra az álláspontra helyezkedett, hogy ez eminenter állami feladat. A községek egyfelől nem is képesek e feladat célszerű megoldására, másfelől pedig további pénzügyi megterhelésük egyáltalán nem volna kívánatos. Dr. Adickes kétségkívül súlyos érvekkel tudja bizonyítani az állami munkanélküliség elleni biztosítás előnyeit. De viszont az is bizonyos, hogy addig is, míg az állam e feladatát megvalósítja, elsősorban a községek hivatvák a munkanélküliség elleni biztosításról gondoskodni. Minden rövidlátó fősvénykedés nagyon megbosszulná magát az inségesek, gonosztevők, ragályos betegek stb. számának a növekedése következtében. Több nagy német város belátta ezt. Igazolja ezt a munkanélküliség elleni biztosításnak az a néhány jellemzőbb esete, amelyet az alábbiakban ismertetünk.

Köln-

ben 16 évvel ezelőtt létesült a téli munkanélküliség elleni városi munkásbiztosító pénztár. Minden IS évnél idősebb férfimunkás biztosíthatta magát, ha nem volt tartósan munkaképtelen és szabályos foglalkozással bírt. A munkásnak április elsejétől fogva 34 heti befizetést kellett eszközölni, még pedig a tanulatlan munkásnak heti 35 pf.-t, a tanult munkásnak 45 pf.-t. A munkás hibáján kívüli munkanélküliség esetén, feltéve, hogy hivatásának és eddigi foglalkozásának megfelelő munka részére nem volt közvetíthető, a munkás december 1 és március 1 közt napipénzt kapott a pénztártól a munkanélküliség bejelentését követő harmadik munkanaptól kezdve, még pedig legfeljebb 8 héti. A napipénz az első húsz nap alatt 2 M., azután 1 M. volt. E rendszer hiányosnak bizonyult, mert a biztosítás csak a téli hónapokra vonatkozott és a biztosítottakat nem osztotta fel csoportokra a munkanélküliség veszélyének fokai alapján. Ez a kölni városi hatóságot a biztosítási pénztár átalakítására bírta, ami 1911 nyarán következett be. Most már a főfoglalkozásból eredő mi-

nimális 2.50 M. keresetet is felvételi kelléknek kötötték ki. A biztosítottakat három osztályba sorozták, aszerint, hogy mekkora a munkanélküliség beállításának a valószínűsége. Kétféle tarifát (A. és B.) állapítottak meg minden osztályra nézve, aszerint, hogy a munkás nagyobb vagy kisebb támogatásra tart-e igényt. Legkisebb a munkanélküliség veszélye az első osztály tagjaira nézve. Ez osztály tagjai az A) tarifa (kisebb) alapján 15, a B) tarifa alapján 20 pf.-t fizetnek hetenkint a pénztárba. A második osztály tagjai az A) tarifa alapján 25-öt, a B) alapján 38-at, a harmadikéi az A) alapján 45-öt, a B) alapján 75-öt fizetnek. A 60 évnél idősebb tagokra nézve a tarifák magasabbak. A biztosított munkás munkanélküliség esetén, amennyiben számára munka nem közvetíthető és már 52 heti befizetést eszközölt; amennyiben az A) tarifa alapján fizetett, az első 20 napban 1.50, a következő 40 napban pedig 0.75 M.-át kap naponta a pénztártól, ha a B) tarifa alapján, akkor az első 20 napban 2-öt, a következő 40-ben 1-et. A napi támogatási összeg kifizetése a munkanélküliség bejelentése után 6 nappal veszi kezdetét. A pénztár tagjaivá lehetnek a munkások szak-egyesületei is, amelyek a munkásokat munkanélküliség esetén segítik. Ezek bizonyos feltételek mellett a pénztárnál viszontbiztosíthatják a tagjaiknak munkanélküliség esetében adott támogatási összegek egy részét. Ezt az új munkanélküliség elleni biztosítást kísérletképpen 2 évre hozták be és Köln város 180.000 M.-át szavazott meg erre a célra.

Mannheim-

ben 1911 május 1-én lépett életbe a munkanélküliség elleni biztosítás. A genti rendszert elvetették, mert az szerintük a semlegesség álláspontjának feladását jelentené a gazdasági küzdelemben és a főképp szocialista szakszervezeteket erősítene. E helyett egy egyszerű megtakarítási rendszert léptettek életbe. Sztrájk, kizárás és betegségből eredő munkanélküliség esetén a munkás nem részesül támogatásban. Ez az arra igényvel bíró munkásoknak csak a munkanélküliség bejelentése után 3 nappal folyósítatik és legfeljebb 75 pf. naponta. Ha a munkás 60 M.-t takarított meg, 40 napig 1.50 M.-át húzhat megtakarított pénzéből és azonkívül 75 frt, vagyis összesen 2.25 M.-t igényelhet.

Charlottenburg

város már több tekintetben a genti rendszert fogadta el. Elsősorban hozzájárul azon támogatásokhoz, amelyekben a munkások szervezetei tagjaikat munkanélküliség esetén részesítik, hozzájárul azonkívül a munkásoknak a munkanélküliség idejére felretett megtakarított összegeihez. E célra a város évi 10.000 M.-t vesz fel a költségvetésébe. A város 50% arányában járul hozzá a szakszervezetektől, illetőleg a megtakarított pénzből felvett összegekhez, de legfeljebb napi 1 M.-val. A munkanélküliségnek nem szabad sztrájk, kizárás, baleset és betegségből erednie. A támogatás maximális időtartama 60 nap egy évben.

Mühlhausen

város szintén a genti rendszer felé hajlik, amennyiben a Mühlhausenben fennálló munkásszervezetek nyújtotta, munkanélküliség elleni biztosításhoz a város a saját pénztárából is hozzájárul, még pedig külön, minden egyes esetben. De csakis akkor, ha a munkanélküliség önkénytelen. Sztrájk, kizárás, továbbá baleset és munkaképtelenség esetén azonban nem. További feltétel, hogy az illető munkás a munkanélküliség beálltát megelőzőleg legalább egy évig lakott és dolgozott

légyen Mühlhausenben. A város 70 % arányában járul hozzá ahhoz a támogatáshoz, amelyben a munkás az illető szervezettől részesül. Ha a munkanélküli munkásnak családtagokat is kell támogatnia, akkor 80% arányában. De a város támogatása a napi 1 M.-át meg nem haladhatja. A támogatás megszűnik, ha a munkás részére megfelelő munkát közvetítenek. Legények, illetőleg hajadonok a városon kívül is tartoznak munkát vállalni, feltéve, hogy különleges okok ezt rájuk nézve nem teszik terhessé. A város támogatására igényvel bírnak mindazon munkásegységek, amelyek tagjaikat munkanélküliség esetén segítik, ha igényüket a polgármesternél bejelentik és magukat az itt ismertett rendelet szabályainak feltétlenül alávetik. Ezen egyesületek kötelesek a polgármesternek alapszabályaikat és a munkanélküliség elleni biztosítási pénztárak ügyrendjét bemutatni és e pénztárt külön kell kezelniök és lajstromot kell vezetniök a támogatásban részesített tagokról (név, lakás, foglalkozás), a támogatás összegéről, amelyben az egyesület és a város részesíti a tagokat és a munkanélküliség időtartamáról stb. E lajstrom a városi hatóságnak bemutatandó. Számos rendelkezés igyekszik a visszaélések meggátolását biztosítani. Így pl. az egyleti tag minden oly családja esetén, amely a támogatásnak jogtalan utón való elnyerésére irányul, az illető egy évre megfosztatik a támogatástól. Ha bebizonyul, hogy az egyesületnek egy előjárósági tagja vagy hivatalnok a csalóval egyetértésben járt el, az egyesület egy évre megfosztatik a város támogatásától, hacsak a család egyesületi szövet hivataltól meg nem fosztja. – Ez a rendelet 1909-ben lépett életbe.

Freiburg

város 1910 óta vesz részt a munkanélküliség elleni biztosításban. Először kísérletképpen 3000 M.-át szavazott meg erre a célra. A város támogatásának feltétele: 1. A munkásnak be nem tudható és önkénytelen munkanélküliség. 2. A munkásnak legalább egy év óta Freiburgban kell laknia vagy az utolsó három évben kell, hogy megszakítás nélkül Freiburgban lakott legyen. – Sztrájk, kizárás, betegség, baleset és munkaképtelenség esetén Freiburg város sem adja meg azt a támogatást. A város 50 % arányában járul hozzá ahhoz a támogatáshoz, amelyben a munkásegységek tagjaikat részesítik és ugyancsak 50 %-al azon napi részletekhez, amelyeket a munkanélküli munkások az e célra megtakarított összegekből húznak. A városi támogatás maximális összege 1 M., maximális időtartama 40 nap egy évben. A biztosított munkásnak a munkanélküliség beállta után következő munkanapon jelentkeznie kell a városi munkahivatalnál. Csak ezután hat nappal kapja a város támogatását. A munkásegységek támogatására vonatkozó többi szabályok nem mutatnak lényeges eltérést a mühlhauseni szabályozástól. Azon munkanélküliek, akik nem tagjai valamely munkásegységnek, az esetben részesülnek munkanélküliség idején városi támogatásban, ha az e célra szolgáló megtakarítási berendezést igénybe veszik. Ez abban áll, hogy a városi munkahivatal takarékkönyvecskéket ad el. A betétek takarékbélyegek vétele és beragasztása után eszközöltetnek. A betétek maximális határa 40 M.

Schöneberg

a freiburgihoz hasonló rendszert követ. A munkanélküliség elleni biztosítás törvényes szabályozásáig vagy Gross-Berlinben való életbeléptetéséig, legkésőbb azonban 1913 március 1-ig a város évi 15.000 M.-át szavazott meg e célra, amelylyel egyrészt a tagjaikat munkanélküliség idején segélyező munkásegységeket,

másrészt azon egyes munkanélküli és ez egyesületek kötelékébe nem tartozó munkásokat támogatja, akik e célra bizonyos összeget takarítottak meg. A hozzájárulási arány 50% azon munkásegysületi tagok részére, akik a munkásegysületektől segélyben részesülnek, de legfeljebb napi 1 M. A városi támogatás maximális időtartama 60 nap egy évben. A többi rendelkezések a más városoknál ismertettekénél analógok. Azon egyes munkások, akik a városi takarékpénztárba e célból betéteket helyeztek el, szintén 50 %-os arányban nyernek támogatást és pedig szintén legfeljebb évenként 60 napig maximum 1 M.-át. E rendelet 1910. november 29-én lépett életbe.

Stuttgart

város elsősorban szintén a munkásegysületeket támogatja, az előbbiekhöz hasonló feltételek mellett, A hozzájárulási arány 50 %, legfeljebb napi 1 M., de minden 15 évnél fiatalabb gyermek után további 5 % egész 25 %-ig. Azonban az egész városi támogatás nem lehet nagyobb egy-egy munkásra nézve napi 1.50 M.-nál. Támogatásban részesülnek még azon egyesek, akik e célra bizonyos összeget megtakarítanak, valamint a takarékegysületek tagjai. Évi hozzájárulási összeg gyanánt 10.000 M. állapított meg.

Városi munkanélküliség elleni biztosítás áll inég fenn Erlangenben, Gmündben, Nürnbergben, Leipzigben és Strassburgban.

Ezekre majd visszatérünk lapunk egyik következő számában.

Vajda Mihály.

Böhm Vilmos: Szakszervezeti munkaközvetítés.*)

Az 1904. vi III. szakszervezeti kongresszus a munkaközvetítés ügyében a következő javaslatot fogadta el:

„A munkaközvetítés csak akkor elégítheti ki a munkásosztály érdekeit, ha ez a munkások kezében van. A szakegysületi munkaközvetítés a legjobb biztosítékát képezi annak, hogy a munkások által, bérharcok vagy kölcsönös megegyezések folytán elért munkafeltételek állandósítsanak. A szakegysületi munkaközvetítés segítségével olyan munkauzemek kerülhetők, melyek egészségre és anyagilag veszélyesek és a munkásosztály elsatnyulásához vezetnek.

Miután ez oknál fogva a szakegysületi munkaközvetítés nagy kulturális feladatot teljesít és főnállása állami és szociális érdekből rendkívüli fontossággal bír, a kongresszus a leghatározottabban tiltakozik a munkaadók ama törekvése ellen, hogy a szakegysületek fosztassanak meg a munkaközvetítéstől és felhívja a munkásokat, hogy a közvetítéshez való jogukat minden körülmények között védjék meg.⁽¹⁾

A szakszervezetek a kongresszus határozatait az egész vonalon végre is hajtották. Bár már az első szakszervezeti kongresszus előtt létesített helyi szakszervezetek is fölvtették működési körükbe a munkaközvetítést, – rendszeres tevékenység e téren csak a kilencvenes évek elején észlelhető.

Dr. Krejsi azt írja, hogy a „munkaközvetítés dolgában csupán a munkások szervezeteiben volt található, ami ezen a téren elérhető. A cipészek szakegylete 1871 óta évenként 2000 munkásnak szerez munkát. A bórondósok szakegylete 1894-ben; 500 munkás közül 300-nak adott munkát. A kovácsok évenként 6–800 munkást, a jelentkezők 80 %-át helyezik el.”

* Részlet a szerzőnek a „Munkaközvetítésről” szóló tanulmányából, melyet szerző szíves volt rendelkezésünkre bocsájtani.

A munkaközvetítésre vonatkozó rendszeres statisztikát azonban a szakszervezeti tanács csupán 1904 óta vezet. Eszerint:

[Évben]	Jelentkezők száma	Közvetítettek száma	Elkövetítve a jelentkezők közül %-ban
1904	16.938	11.026	65.09
1905	18.927	11.213	61.15
1906	24.952	17.633	70.67
1907	41.464	32.767	79.02
1908	41.158	29.959	72.79
1909	31.625	22.298	70.50
1910	33.076	26.280	79.45
1911	46.380	38.741	83.53

A munkaközvetítés – úgy a jelentkezők, mint az elkövetítettek számát illetőleg – mindenképpen a gazdasági konjunktúra befolyása alatt áll. A jelentkezők és elkövetítettek számának 1908–1910. évi visszaesése elsősorban az általános gazdasági konjunktúra megromlására, a munkaalkalom csökkenésére vezethető vissza, azonkívül 1909-ben a fölfüggesztés alatt álló vas- és fémmunkásszövetségben szervezett szakmák csak részleges adatokat szolgáltathattak.

Az 1911. évi gazdasági föllendülés viszont hatalmas arányokban fejlesztette a szakszervezeti munkaközvetítés kitünően bevált intézményét. Ebben az évben 39 %-kal emelkedett a jelentkezők és 46 %-kal az elhelyezettek száma. Az összes jelentkezők 83.35 %-át köztvetítették el a szakszervezeti munkaközvetítők.

A munkaközvetítési arány eme nyilvánvaló nagyarányú emelkedése fényes bizonyítékot szolgáltat, gazdasági életünkben nagyrahatott, szakszervezeti munkaközvetítés fejlődőképességéről.

Különösen értékes a szakszervezeti munkaközvetítésben az elkövetített munkások aránya, mely lényegesen fölülmúlja a többi munkaközvetítő intézmények idevonatkozó eredményeit. Ezt igazolja az alábbi összehasonlító statisztika is.

Évben	100 jelentkező munkás közül munkát kapott a szakszervezeti munkaközvetítőben	munkát kapott az állami
1904	65.09	47.8
1905	61.15	48.2
1906	70.67	54.8
1907	79.62	50.7
1908	72.79	49.4
1909	70.50	57.0
1910	79.45	63.9
1911	83.53	68.9

Még kedvezőbb színben tünteti föl a szakszervezeti munkaközvetítés eredményességét az a körülmény, miszerint a budapesti intézet statisztikában a nagy keresletet képező férfi és női tanoncok kimutatása is szerepel, – mely munkásréteg közvetítésével a szakszervezetek egyáltalán nem foglalkoznak. A budapesti intézet közvetítésének tekintélyes része – a legtöbb szakszervezet ezidő szerinti tevékenységéhez még nem tartozó, – tanulatlan munkásokra esik, azonfölül az összes jelentkezők 10 %-a, 7162 munkás, az intézet közvetítésével csak ideiglenes munkaalkalmat nyert. Az ideiglenes munkára köztvetítettek pedig a szakszervezeti statisztikában egyáltalán nem szerepelnek. (Lásd Szakszerv. Értesítő 1910. évi évi 33. old.)

A szakszervezeti munkaközvetítés eredményes működése elsősorban az illető szakszervezet általános fejlődési és erőviszonyaitól függ. Szakszervezeteink egyrésze (köztük egynehány még a terrorisztikus eszközökkel dolgozó munkáltatói munkaközvetítők mellett is) teljesen uralja a munkapiacot, mint pld. könyvnyomdászok, könyvkötők, grafikai munkások, asztalosok, bádogos, vízvezeték-szerelők, lakatosok, villanyszerelők,

bőrmunkások, cipőfelsőrészkesztők, kárpitosok stb., stb. Egyes szakmánál pedig – mint pl. az ácsok, bőrmunkások, cipészek, cipőfelsőrészkesztők, éttermi segédek, grafikai stb. munkásoknál a kereslet oly nagymérvű, hogy a jelentkező munkások 90-100 %-át közvetítetik el.

A szakszervezetek 1911. évi közvetítési kimutatását e munkálatom függelékéhez csatolom. Eszerint 35 szakmának van munkaközvetítési intézménye, ezek közül három a grafikai munkások, sütőmunkások és éttermi pincérek nem küldték be idejében jelentésüket, mely oknál fogva a kimutatásban közvetítési eredményük nincs föltüntetve.

A munkaközvetítők általában szakmai alapon állanak, egyedül a vas- és fémmunkások munkaközvetítőjét szervezték ipari alapon olyképen, hogy az egyes szakmai közvetítés eredményeit külön is kimutatják. A vas- és fémmunkások központi munkaközvetítője az összes vas- és fémipari szakmában dolgozó 19 szakma munkásainak közvetítését vállalja.

A harmincöt közvetítő közül 3 közvetítő, ötezen fölül (szabómunkások, könyvnyomdászok, kávésségédek) 3 közvetítő 2000-3000-ig, 5 közvetítő 1000-2000-ig, 3 közvetítő 500-1000-ig terjedő és 18 közvetítő 500-on aluli számban közvetítette el a jelentkező munkanélküli tagokat.

A szakszervezeti munkaközvetítés eredményeit – a munkáltatói munkaközvetítőktől eltérően – nem csupán fitogtató számoszlopok jelzik, hanem megállapítást nyert, hogy ezek kétségtelenül jelentős tényezői, a munkapiac szabályozására hivatott intézményeknek. A szakszervezeti munkaközvetítő intézmény tényleg munka-, illetve munkásoközvetítői hivatást tölt be. Ezt bizonyítja az a mindennapos jelenség, miszerint a szakszervezet iránt, természetes ellenszenvvel viseltető munkáltató – ha megfelelő munkaerőre van szüksége, kénytelen a szakszervezeti munkaközvetítőhöz fordulni. Elsősorban azért, mert tudatában van annak, hogy a szakszervezetek a munkások intelligenciáját, a legjobb munkaerőket ölelik föl. Minél intelligensebb a munkás, annál könnyebben nyerhető meg az általános gazdasági helyzet megjavításáért irányuló törekvések támogatására; minél jobb munkaerő, annál kevésbé fél a munkáltatói rendszabályozástól, annál hívebb tagja lesz szakszervezetének.

A munkáltató tehát, ha jó munkaerőt akar – elsősorban a jó munkaerők piacához, a szakszervezethez fordul, nem utolsó sorban azért is, mert a szakmunkásokra vonatkozó sok esetben különleges kívánságait a legprecízebb módon, csak a szakszervezet szakértő munkásoközvetítő tisztviselője elégítheti ki. A szakszervezetekben a munkaközvetítéssel rendszerint a szakma vagy az ipar általános viszonyait ismerő, intelligens szakmunkásokat és nem bürokrátákat bíznak meg, akik a munkaerőkeresletre vonatkozó legkülönlegesebb: a kívánságokat is megértik és lehetőség szerint teljesítik. Ez magyarázza meg azt a feltűnő körülményt, hogy a szakszervezettel szemben a rideg elutasítás álláspontjára helyezkedő munkáltató szervezetek legexponáltabb tagjai nagyon gyakran fordulnak a szakszervezeti munkaközvetítőhöz, sőt egyes szakmánál ezek a munkáltatók a szakszervezeti munkaközvetítő leghűbb ügyfelei. Szükség esetén nevekkkel és adatokkal igazolhatnám eme alifásomat.

A szakszervezeti munkaközvetítők különös gondal ügyelnek a szakszerű tevékenységre. A szakszervezeti munkaközvetítő berendezkedéseit tanulmányozók bámulattal szemlélik ezeknek az autonóm testületeknek igazán kiváló, állandóan fejlődő adminisztrációját. Vannak egyes munkaközvetítőink – pl. nyomdászok,

szabók, cipőfelsőrészkesztők, könyvkötők, vas- és fémmunkások stb., – melyeknek példás szabályzatai és ügykezelése, a drága pénzen föntartott közhasznosági intézménynek is mintául szolgálhatna. Függelékül a nyomdászszakegylet munkaközvetítési ügykezelési szabályzatát is idecsatolom.

A munkaközvetítés az összes szervezetekben kivétel nélkül díjtalan, rendszerint sorrendben történik. A sorrendtől való eltérés csak különleges munkaerőkereslet esetére van megengedve. Illetéktelen előnyök megszerzését vagy nyújtását megakadályozza a szakszervezetek demokratikus fölépítése. A munkanélküli munkás egyesületi jogai a munkanélküliség idején teljes egészében fönmaradnak. Az ügyviteli, vagy munkaközvetítési szabályzatoktól eltérő szakszervezeti hivatalnokok működését azok a tagok ellenőrzik, azok adják a fölművelést, összességükben azok a munkaadói a közvetítő hivatalnoknak, akiknek munkakeresletét neki kell kielégíteni. Egyeseket tehát nem részesíthet kivételes elbánnásban.

Azonfölül az összes szakszervezetekben, a munkaközvetítő tisztviselő szűkebbkörű szakmai munkásokból álló testület felügyelete alá van rendelve, amely a fölmerülő panaszkat haladéktalanul megvizsgálja és elintézni tartozik. Ez a demokratikus rendszer a legtokeletesebb, intézményes biztosítéka a szakszervezeti munkaközvetítési szabályzatoknak.

Az ügykezelési szabályzatok szerint a közvetített munkás, igény jogosultságának elvesztése terhe mellett, köteles a följánlott munkát elfogadni. Visszautasítás csak kivételes, indokolt esetekben engedélyezhető. Általában csak azt fogadják el indoknak, ha a munkáltató nem tartja be helyi szakmában szokásos, vagy tarifaszabályozásban megállapított munkaföltételeket, vagy lm a följánlott munkát a tag nem tudja elvégezni, vagy ha kevesebb bért kínálnak, mint legutóbbi helyén volt.

A szakszervezeti munkaközvetítés megbecsülhetetlen előnyére szolgál a szakszervezeti tagok általánosan elismert fegyelmessége. Az elközvetített munkás köteles a munkaalkalmat azonnal fölkeresni és az eredményt a munkaközvetítővel haladéktalanul közölni. E rendszer biztosítja a gyors és akadálytalan közvetítési tevékenységet, a munkáltató elégedetlensége esetén lehetővé teszi más munkaerő haladéktalan közvetítését.

A szakszervezeti munkaközvetítés állítólagos „pártosságáról” szóló váddal is kell foglalkoznom. A „pártosság” abban nyilvánul meg, hogy a szakszervezeti közvetítők szakmában elismert munkaföltételeket be nem tartó, a helyi viszonyokhoz nem alkalmazkodó, vagy a sztrájk, kizárás alatt álló munkáltatóknak nem közvetít munkásokat. E „pártoskodás” jogosultsága nyilvánvaló, mindazonáltal szükségesnek tartom ezt is megindokolni.

Az általános munkaviszonyokhoz nem alkalmazkodó munkáltató nem csupán a munkások, hanem a munkáltatók érdekeit is sérti. Egyrészt lerontja a munkaviszonyokat, másrészt jogosulatlan előnyöket szerez magának, szennykonkurrenciát űz, általában sérti az egységes ipari viszonyokat. Az ipari és gazdasági élet szolgálatában álló munkaközvetítői intézmény tehát csak kötelességet teljesít, midőn az ily üzelmeket a lehetőség szerint megakadályozza.

A szakszervezeti munkaközvetítőknek a sztrájk és kizárás kérdésében elfoglalt álláspontja szintén teljesen jogosult, bár homlokegyenest ellenkező törekvésekből fakad, mint ahogy azt általánosságban értelmezik.

A szakszervezeti mozgalom belső életét távolból szemlélőknek (ilyen az egész polgári társadalom) az a fölfogása, mintha sztrájk vagy kizárás idején be-

szüntetett vagy fõntartott munkaközvetítés a bérmozgalom kimenetelét szûkszerûen befolyásolná, – téves. A bérmozgalmak idején a szervezet ereje nem a munkaközvetítésben rejlik, hanem a szakmai munkások ellenállóképességébõl fakad. Amely szakmában a munkások többsége tagja a szervezetnek, ahol szervezett munkásság fegyelmezett – ott bármely munkaközvetítõ intézmény bátran közvetíthet, sztrájk-törõ alig találkozik. Viszont kevésbé szervezett, illetõleg a szervezkedés célját, módját nem ismerõ szakmáknál a hivatásos munkaközvetítés nélkül is akad elég „dolgozni akaró”, illetve sztrájk-törõ munkás.

A gyakorlati tapasztalás idõnként az esetek százával bizonyítja állításom igazát. A munkáltatók is igazolhatják, hogy a sztrájk-törõk túlnyomó többségét nem munkaközvetítõk közvetítik, hanem személyes jelentkezés útján kerülnek munkába. Viszont el kell ismerniök, hogy jól szervezett szakmáknál sztrájk esetén hirdethet állásokat akár a közhatósági, akár a munkáltatói munkaközvetítõ, a sztrájk alatt álló munkáltató munkást nem kaphat.

Sõt részleges bérmozgalmak idején számtalanszor elõfordul, hogy a munkáltatók munkaközvetítõje a már más üzemben akceptált munkástól elveszi a fõlveteli lapot és a sztrájk alatt álló üzemhez címezve ad a munkáért jelentkezõnek munkaigazolványt. Terrorizálnak, addig nem adnak az illetõ szakmában, más üzemre szóló igazolványt, míg a sztrájk vagy kizárás alatt álló üzemben a munkáslétszámot kiegészítették, illetve míg a bérmozgalom megszûnt. Az eredmény azonban mindig ugyanaz marad. Az igazolványát átvevõ munkás a sztrájk vagy kizárás színhelyén nem dolgozik, még abban az esetben sem, ha hónapokig munka nélkül marad. Ellenben a „pártatlan” munkaközvetítés beavatkozott a felek harcába, népszerűtlenné gyûlöletessé teszi az intézményt még szervezetlen munkások elõtt is, ellenére annak, hogy a sztrájk-törõk közvetítésére irányuló törekvése minden esetben eredménytelen marad. A legutóbbi gyáripari harc alatt a Vas-mûvek és Gépgyárak Országos Egyesületének munkaközvetítõje hónapokig nem adott a vasesztergályozóknak más igazolványt, mint a Fegyvergyárba szólót, vég-eredményben: öt hónap alatt egyetlen sztrájk-törõ sem akadt.

A munkaközvetítõnek a szó igaz értelmében pártatlannak kell maradnia, bérmozgalmak színhelyére nem szabad munkást közveitennie. Nem nevezhetõ pártatlanságnak, ha a munkaközvetítõ az ipari viszonyokra vagy bérmozgalmakra való tekintet nélkül végzi a közvetítést. Ebben az esetben a gazdaságilag erõsebb fél érdekeit szolgálja. Az sem pártatlanság, ha sztrájk esetén fõlhívja a munkások figyelmét a bérmozgalomra, – a közvetítést azonban tovább folytatja. Ez az eljárás kétszínû és pártos, mert jelentkezés esetén a sztrájk alatt álló munkáltatót munkaerõkhöz segíti, azonban ezzel egyidejûleg a sztrájkoló munkásnak nem szerezhet munkaalkalmat.

A látszatra való pártatlanság helyébe a valódi pártatlanságnak kell lépnie, mely bérmozgalmak esetén a munkaközvetítést teljesen elvonja a gazdasági harcok színhelyérõl. A munkaközvetítõ intézmény közvetlen érdeke parancsoló módon követeli a pártatlanságot, mert közvetítõi tevékenységét csak abban az esetben koronázza siker, ha szívesen veszi igénybe, illetve az érdekelt munkások bizalmát megnyeri. Már pedig a pártoskodást rendszerint az érdekelttség bizalmatlansága követi, a munkások bizalmát csupán a tényleg pártatlan munkaközvetítõk bírják, – tehát csak azok fejlõdõképesek.

Az elfogulatlan bírálónak meg kell állapítania, hogy a tényleges munkaközvetítéssel foglalkozó intéz-

mények közül a legnagyobbfokú fejlõdés, a legeredményesebb tevékenység a szakszervezeti munkaközvetítõknél tapasztalható.

Elismerik ezt különben a szakszervezetekkel szemben ellenséges indulatú hivatalos körök is. *A kereskedelemügyi minisztérium szerkesztésében* és a kiadásában megjelenõ *Közgazdasági Értesítõ* 1912. évi április 11-i száma a munkaközvetítésrõl szóló fejtegetései kapcsán, a következõket írja:

„A hivatalos szerveken kívül munkaközvetítéssel az ipartestületek, a munkások szakszervezetei s a munkaadók szövetkezetei is foglalkoznak. *Legtöbb eredményt a szakszervezetek munkaközvetítõt értékel, melyek közvetítési forgalmáról a Szakszervezeti Tanács évi jelentése szolgál adatokkal.*”

Fejtegetéseim során konkrét adatokkal igazolom, hogy a szakszervezeti munkaközvetítõk számszerûen is eredményesebb és nagyobb kiterjedésû tevékenységet fejtenek ki, ezúttal csak annak megállapítására szorítok, hogy e siker kizárólag a szakszervezeti munkaközvetítõkben uralkodó szellemnek természetes következménye. E munkaközvetítõkben meghonosított szakszerű, az érdekeltséget mindenképpen kielégíteni törekvõ kezelés; a gazdasági harcoknál megnyilvánuló pártatlanság; az intézmény autonóm, minden külsõ befolyástól ment jellege; az érdekelt munkások demokratikus ellenõrzési joga; a munkanélkülieknek nyújtott segélyezés; a közvetítést igénybe vevõk önkéntes szakszervezeti fegyelme; a szakszervezetek országos hálózatából folyó, nagy munkapiacon való összekötés, a legfelsõbb biztosítékai a szakszervezeti munkaközvetítés eredményes tevékenységének. Bármely irányba terelné a jövõ a munkaközvetítési intézmények fejlõdését – sikeres tevékenységet csak a szakszervezeti munkaközvetítõkben meghonosított szellem biztosíthat, ennek a gazdasági életben rendkívüli jelentõséggel bíró intézménynek.

Az Országos Pénztár közgyûlése.

(1913 január hó 11-13.)

Az Országos Pénztár hatodik közgyûlését tartotta f. hó elsõ felében.

Jellemzõ a magyar közállapotokra, hogy az egyetlen nagyobb hazai socialis intézményt, az Országos Pénztárt, annak fejlesztése és minél erõsebb kiépítése helyett, egyesek úgyszólván kézlegyintéssel akarják elintézni és léte fõlött egyetlen sorral kivanak dönteni. Méltó feleletet adott erre a legkülönbözõbb gazdasági érdekek képviselõibõl összeállított közgyûlés, és pedig nemcsak az ügyszõz méltóan tanúsított külsõ magatartásával, hanem egyúttal és fõleg öntudatos és célirányos határozataival.

Általában csaknem mindaz foglalkoztatta a közgyûlést, amit az 1907: XIX. t.-c. az O. P. feladataiul kitûzött. Alábbi részletes beszámolómban mindezt bőven megtalálja az olvasó. E helyütt azonban külön is rá akarunk mutatni a közgyûlés azon nevezetes momentumára, hogy az állami hivatalnak a közgyûlésen részt vett képviselõje, egy több hónapon át tartó vizsgálat után, nyíltan szögezte le azt a véleményét, hogy az Országos Pénztár nemcsak akar és tud élni, de hogy mentõl intenzívebb életére a köz szempontjából szükség van. A munkásbiztosítás intézményében bent, de az önkormányzat szervezetén kívül az állam szolgálatában dolgozó s az Országos pénztárt hónapokon keresztül beható vizsgálat alá vett férfiúnak a munkásbiztosítási önkormányzatról való véleménye kétség-telenül autentikusabb a munkásbiztosítást elõkelõ idegenként messze távolból ismerõ s angol példák szemüvegén keresztül vizsgáló véleményeknél.

Garbai Sándor elnök az ülést január hó 11-én d. u. 3 órakor a következő beszéddel nyitotta meg:

Az Országos Munkásbetegsegélyző és Balesetbiztosító Pénztár igazgatóságának nevében van szerencsém önöket üdvözölni. Mielőtt tanácskozásunkat megnyitnám, méltóztassanak megengedni, hogy közgyűlésünk alkalmából néhány szóval visszatekintsek arra a munkálkodásra, amelyet az Országos Munkásbetegsegélyző és Balesetbiztosító Pénztár főnállásának öt esztendején keresztül folytatott. Ez a néhány pernyi visszatekintés azért is szükséges, hogy érthetően megmutassuk a múltak eseményéből, amelyek megtanítanak bennünket arra, hogy milyen előkészületekkel, munkálatokkal, törekvésekkel igyekezzünk ennek az intézménynek minden oldalról való nagyra tétele. Szüksége van erre a világon minden intézménynek, nemcsak a magyar munkásbiztosítás intézményének. Magyarországon elmondhatjuk a munkásbiztosításról, hogy egyedül álló nagy intézmény, amely nagyságánál, erejénél és kiterjedtségénél fogva ennek az országnak közvéleményét teljesen megmunkálta és a biztosítás érdekében átalakította. Egyedül álló intézmény ez ebben az irányban és ebben az országban megszületése óta folytonosan a közvélemény hatalmas kritikája hullámozásának kitéve. Ez a kritika, amely öt esztendőn keresztül csapkodta ennek az intézménynek falait, nem talált terméketlen talajra. Mindazt, ami belülről, fogyatékos, gyöngy volt, a jogos kritika a megvalósítás felé szorította.

Ez az intézmény nem különbözik ama intézményektől sem, amelyek a külföldön hasonló keretekben szervezettek. A munkásbiztosítás külföldi intézményei is terhetek róttak azokra, akik azokat főtartották és főtartják. Ott is érte súlyos kritika a munkásbiztosítás alkotóit, vezetőit és főtartóit, mint ahogy érte nálunk is, azzal a különbséggel, hogy míg a külföldön rövid idő alatt a mesterséges izgalmat keltő nem az intézményen kívül végezte munkáját, hanem beállt a munkásbiztosítás szolgálatába véleménye, fölfogása, törekvése az intézményről módosult, addig nálunk a kritika csak a harmadik, negyedik esztendőben állott a munkásbiztosítás szolgálatába. Most már mi is elmondhatjuk, hogy ezt a benső kritikát tápláló tényezőik bent vannak a munkásbiztosítás szolgálatában, bent dolgoznak és 'a saját munkájukon keresztül állapíthatják meg, hogy mit lehet a munkásbiztosításért tenni, mit lehet és mit kell végrehajtani, mi az, amit egyáltalán nem tudunk megokolni s végül mit kell a saját vagy a mások bűnűl felróni.

A kritika akkor termékeny, ha igazságos. Mi a saját munkálkodásunkon keresztül megállapíthatjuk, hogy az Országos Pénztárnak lehetnek ugyan fogyatékoságai, lehetnek hibái, de éppen ennek a közgyűlésnek a föladata, hogy ezekre a fogyatékoságokra rámutasson és megállapítsa azokat a határvonalakat, amelyeken belül az intézmény fejlődése biztosítható.

Nyugodt lelkiismerettel állíthatom, hogy a magyarországi munkásbiztosítás a különböző fölfogásúak részéről ért kritika hullámozása alatt egyet elmondhat magáról – ezt azok felé mondom, akik a munkásbiztosításban a biztosítottak képviselőire vannak hivatva, – hogy ha ebben az intézményben nem lett volna benn az öntudatos, fegyelmezett munkásság, akkor ennek az intézménynek teherbíró oszlopi meggyöngültek volna ama sok támadás következtében, amelyek érték. De a lelkiismeretes munka, amellyel az intézményen belül megszületésétől kezdve az öntudatos munkásság a munkásbiztosítás ügyét szolgálta, megmentette az intézményt a jövő számára. (Lelkes éljenzés.)

Ez a megállapításom jogosult, hogy magunk előtt lássuk vezető fonalként, hogy a munkásbiztosítás ügyének végrehajtására mindig azok a leghivatottabbak, akik annak keletkezésétől fogva végig kísérték, szenvedéseit átérték s ezért a tökéletesség hiányait mindenhol fölismerik. Állításom akkor is jogosult, ha e tényezőik biztosítottak vagy munkáltatók, akik dolgoznak. A munkásbiztosítás körül ezek a hivatottak érzik és tudják legjobban, hogy az intézménynek hol van fogyatékosága. De valamennyien kell, hogy megégyezzünk egy közös gondolatban. Abban, hogy nagy dolgokat, különösen biztosítás terén, csak ott lehet végrehajtani, ahol a biztosítás egészséges és szigorúan centralizált. Ezek azok a nagy elvek, amelyeket nemcsak a mi intézményünk, de minden ország társadalmi élete már lassankint magáévá

tett. És a nyugateurópai államok fejlődéséből is azt látjuk és azt tanuljuk, hogy azok az intézmények nagyok és hatalmasak, amelyekben az egységesség és a központosítás elve helyesen keresztülvitetett. (Úgy van!)

Nincs okunk kételkedni abban, hogy amikor ennek a munkásbiztosítási törvénynek a bölcsője ringott, akik a törvényt létrehozták, abból indultak ki, hogy a biztosítás nagy ügye érdekében ebből az intézményből ki kell kapcsolni mindazt, ami politika. Bátran elmondhatom, hogy a munkásbiztosítás gyakorlati végrehajtásában a politikát elsősorban maga az öntudatos munkásság tartotta távol, megőrizvén ennek az intézménynek politikától való mentességét arra az időre és amikor a munkásbiztosításnak kérdése Magyarországon az egész társadalmat magával ragadta. (Lelkes éljenzés.) Azonban legnagyobb sajnálatomra azt is meg kell állapítanom, hogy bár a munkásbiztosítási intézmény, amint beigazolódott, csakugyan meg tud élni a politika nélkül, addig az események azt mutatják, hogy a politika nem tud megélni a munkásbiztosítás nélkül. (Nagy zaj. Fölkiáltások: Úgy van! Lelkes éljenzés és taps.) Azért utalok erre, mert a politikát most nagyon magas helyről dobják be a munkásbiztosítás kérdésébe. Azért utalok erre, mert a munkásbiztosítás, sajnos, mindig nélkülözte a különböző kormányzatok mindenható védelmét; és a munkásbiztosítás mindig csak ennek ellenére fejlődött. (Félkiáltások: Úgy van!) Ma is tapasztalhatjuk, hogy amíg más oldalról a politika az emberi jogok kiterjesztésébe szűkmarkú korlátokat igyekszik fölláttatni és ideges óvatossággal figyelmezteti a társadalmat a haladó lépések megtételétől, ugyanakkor pajkos könnyelműséggel, a tények világos ismerete nélkül fölládozza a munkásbiztosítás ügyét, hogy ennek szellemét, magvát az országban megölje. (Félkiáltások: Igaz! Úgy van! Lelkes éljenzés és taps.) Szükség van ennek leszögezésére, mert az a meggyőződés, hogy a munkásbiztosítás ügyét a politika szolgálatában akarják fölládozni. Ha mi azonban örökösünk ennek az intézménynek erőssége fölött, ha mi kiépítjük annak védbástyáit, akkor kell, hogy sikerüljön erről az intézményről azt a veszedelmet elhárítani, hogy mások könnyelműen áldozzák föl politikai célok szolgálatában a munkás egészségügyét. Gondoskodunk és örökösünk kell afölött, hogy a munkás egészségügyének szolgálatában mindenki pontosan lelkiismeretesen teljesítse kötelességét, örökösünk kell, hogy a munkásbiztosítás intézményében a munkás egészségügye legyen az szentély, amelyhez valamennyien közös szeretettel ragaszkodunk. A munkás egészségügye egy olyan elmaradott államban, mint a mienk, kell, hogy a munkásbiztosítás intézményében a munkás egészségügye legyen az a szentély, amelyhez valamennyien közös szeretettel ragaszkodunk. A munkás közegészségügye egy olyan elmaradott államban, mint a mienk, kell, hogy valamennyiünk szeretetét kiváltsa; első sorban tehát azokért, akik ennek az intézménynek keretén belül működnek és dolgoznak. Az orvosoknak és tisztviselőknél, akiket egzisztenciájuk ez intézményhez köt, benső kötelességük, hogy a maguk hatáskörében a munkások egészségügyét lelkesedéssel szolgálják.

Nincs okunk kételkedni afölött, hogy a biztosított munkások, akik a biztosítás intézményeiben, annak önkormányzati szerveiben, választott bíróságában részt vesznek, miként az ülések ezrei is bizonyítják, lelkiismeretes pontossággal, odaadással teljesítik kötelességeiket és kell is teljesíteniük, mert ebben a munkásintézményben első sorban a munkásintézmény érdekeltjeinek kell szívükön viselni a megoldandó föladatokat.

A nagy intézményeket csak úgy lehet főtartani, ha az erkölcsi mélység mellett, a kötelezettség teljesítésének nagy és mély érzései is érvényesülnek. És ez, önközöz szól, akik itt a munkáltatók képviselőiben vannak jelen. A munkásbiztosítás intézménye sehol a világon nem volt olcsó, mindenhol kötelezettségekkel jár. De, ha ennek az Országos Pénztárnak az a sorsa, hogy a járulékhátralékok évről-évre emelkedni fognak, amelyeket a munkáltatók a munkásoktól levonnak, de be nem szolgáltatnak, akkor nem kell csodálkozunk, ha az Országos Pénztár még nem tud a jogos várákosoknak megfelelni. A működésünk ötödik esztendejében már 8 millió korona a járulékhátralék.

Megdöbbenő ez uraim, mert a munkáltatók laza kötelességteljesítéséről tesz tanúvallomást. Hangsúlyozom, hogy a jó, komolyan szamba-vehető munkáltatóknak érdekében áll, hogy valamennyi társa teljesítse kötelességét, mert csak a rossz, a megbízhatatlan, a társadalmilag is bojkottálandó munkáltató az, aki a járulékot levonja, de az intézményhez be nem szolgáltatja. (Fölkialítások: Ugy van! Zajos helyeslés, éljenzés és taps.)

Önöknek, tisztelt uraim, velünk együtt, az intézménnyel szemben kötelességteljesítést kell szem előtt tartaniok, figyelembe kell venni, hogy 1.200.000 munkás tag érdekét más-kép szolgálunk nem lehet, csak úgy, ha valamennyien becsületesen teljesítjük kötelességünket. S merem állítani, hogy a munkásbiztosítás intézménye odaadó kitartással, szorgalmas munkával meg fogja tudni oldani a maga nagy feladatait és nem szükséges, netto, illő és nem helyes dolog, más politikai törvényjavaslatok indokolásában néhány oda-vetett mondattal egy hatalmas fejlődő intézményt egyszerűen kivégezni. A munkásbiztosítás volt és lennie kell; lennie kell a munkásság egészségéért. Ha önök uraim: biztosítottak és munkáltatók összefognak, úgy az intézmény erős és hatalmas lesz j nincs olyan kívülről jövő támadás, amely azt meggyöngítené. Nem gyöngítheti meg, mert nagy feladatai vannak. Ezeknek a nagy feladatoknak megoldására terjesztjük elő mindazokat a javaslatokat, amelyek most önök előtt fekszenek. Annak a nagy ügynek szolgáltatásban, amelyet ebben a pillanatban is valamennyien kitartással szolgálunk, lelkes munkát kívánva, a tanácskozást megnyitom. (Hosszantartó, szünni nem akaró lelkes éljenzés és taps.)

Ezek után az elnök az állami munkásbiztosítási hivatal kiküldött képviselőjét, Dr. Andor Endre min. osztálytanácsos bírót üdvözölte. Az üdvözlő szavak után Dr. Andor Endre emelkedett szólásra, kinek beszédjét bő kivonatban a következőkben közöljük: Igen tisztelt közgyűlés! Magyar ember szokása szerint legelőször is az Országos pénztárnak, a magyarországi munkaadók és biztosítottak önkormányzati alapon felépült szervezete ezen közgyűlésének megtisztelő üdvözlését köszönöm meg és viszonozom. A Hivatal érdemes másodelnöke bizonyára azért róta reám ezt a megtisztelő, bár nem könnyű feladatot, mert véletlenül még én vagyok utolsó mohikánja az Országos Pénztárban annak a vizsgáló bizottságnak, amely nyolcad magammal, a másodelnök úr megbízásából és intenciójának megfelelőleg be óhajtott tekinteni az Országos Pénztár műhelyi munkájába, legbensőbb rejtekeibe . . . Azt hiszem, hogy a mélyen tisztelt önkormányzat bizonyos jogos várakozással vár tőlem bizonyos kijelentéseket annak ellenére, hogy a gondviselés nem engedte meg nekem amaz odaadó törekvésemnek megvalósulását, hogy a vizsgálatról szóló jelentésem, vagyis a beszámolót magáról a már körülbelül ezelőtt 4 hónappal elvégzett vizsgálatról itt bemutassam. Mélyen sajnálom ezt, mert szerettem volna előzetesen az elnökségben, majd az igazgatóságban és végül legalább főbb vonásaiban a közgyűlésen is ismertetni ama bírálatot, amit a vizsgáló-bizottság a találtak nyomán az intézmény felett annak ügy belső hivatali, mint önkormányzati ténykedései felett kell hogy kötelességszerűen gyakoroljon . . .

A másodelnök úr, akinek értékes intencióit természetesen a bizottságnak szem előtt kellett tartania, körülbelül a következők szoros instrukcióval bocsátott bennünket útnak: Annak dacára, hogy a Hivatal személyzeti létszám tekintetében kezdettől fogva ma is lehetetlen helyzetben van, ennélfogva azon törvényes kötelezettségének, hogy úgy az Országos Pénztárt, mint annak helyi szerveit legalább évenként egyszer megvizsgálja, fizikailag is képtelen eleget tenni, elérkezettnek látom az időt, habár a vizsgálat nyolc embert szakít is ki ebből a prekárius létszámból, hogy az Országos Pénztár első megvizsgálását eszközöljem, te-

kintve különösen azt a tényt, hogy tulajdonképpen az 1911-ik esztendőben kezdte meg önkormányzati működését az Országos Pénztárban az az önkormányzati szervezet, amelyet a törvény szeme előtt tartott. Az 1910. évben fejeződött be ugyanis a helyi szervek át-szervezése és ezen átszervezett helyi szervek képviselteként alakult meg 1911-ben a jelenlegi igazgatóság. Tehát igazság szerint az a szervezet, melyet a törvény szeme előtt tartott, 1911-ben kezdte meg működését. Minek utána ez az önkormányzati szerv működött, a törvénnyel szemben való felelőssége tudatában a másodelnök úr sem zárkozhatott el az elől, hogy ezt a vizsgálatot elrendelje. De nem kívánt elzárkozni egy sokkal fontosabb okból sem, mint amely a törvény betüiből folyik. Mint ő maga kijelentette, megérlelődött benne az a meggyőződés, ami Önök közt is talán már régebben megérlelődött, hogy a munkásbiztosítás két tényezőjének, melyeket a törvényhozás minden politikai tényezőtől függetlenül kívánt beállítani, ennek a nagy ügynek szolgálatába, a Munkásbiztosítási Hivatalnak és az Országos Pénztárnak minden ügyes-bajos dolgát végre-valahára egymást megértve és egymással karöltve kell elintéznie, mert csak ha ők maguk intézik el egymás közt a maguk baját, csak akkor fog bekövetkezni az, hogy a munkásbiztosítás nagy ügye, amihez nemcsak a munkaadók és munkások, hanem az egész magyar. iparnak és kereskedelemnek, tovább megyek, az egész országnak nagy érdeke fűződik, mindenféle hullámverések és támadásokkal szemben egy olyan mederbe kerül, ahol a maga áldásait igazán széles körökre fogja kiterjeszteni. (Lelkes éljenzés.) Ezek az intenciók hatották át a másodelnök urat, midőn azt mondotta nekünk: „Nézzetek széjjel, vizsgáljátok és ismerjétek meg az Országos Pénztárt, melyet eddig csak papiroson ismertünk. Ismerjétek meg, tárgyátok fel a hibáit kérlelhetetlenül, de a bíró szigorú tárgyilagosságával; és a feltárt hibákat mondjátok meg első sorban magának az önkormányzatnak és kísérsétek meg ezeket a hibákat az önkormányzatnál és első sorban maga az önkormányzat által kiküszöböltetni.” (Helyeslés.)

Azt mondotta ő nekünk: „Törekedjétek arra, hogy megismervén az intézményt és megismerve az annak érdekében dolgozókat, hacsak lehetséges megértessétek magatokat és értsétek meg őket. Értessétek meg velük, hogy minden félreértés és balmagyarázat dacára annak az Országos Pénztárjai együtt sokat szidott és a többiekén kívül az Országos Pénztár által is szidott Hivatalnak sok hibája mellett kétségtelenül el kell ismernie azt a, talán még legnagyobb ellensége szemében is jó oldalát, hogy ennek a Hivatalnak még tévedéseiben sem volt egyéb akarata és célja, minthogy ezt a közintézményt minél tökéletesebbé fejlessze, hogy a munkaadók minél kisebb megterhelésével, a munkások minél tökéletesebb biztosítását tegye lehetővé.”

Mi feladatunkat elvégeztük. Igyekeztünk a tisztviselői karban, az önkormányzatban, ahol csak lehetséges volt, vállaltva dolgozni, felvilágosítani, tájékoztatni, kellemetlenségek mondásától vissza nem riadni és rábírnunk az önkormányzatot és ez nem volt nehéz ennél az önkormányzatnál – ezt fentartás nélkül kijelentem – hogy a hibákat felismerve, azokat ne leplezgesse, hanem ország-világ előtt tárja fel, miáltal azt az őszinte, becsületes és elszánt akaratát is kifejezésre juttatja, hogy ezeket a hibákat kiirtani, gyökerükben megtámadni keményen el van határozva.

Az elnök úr kijelentéseivel szemben azonban, mint hivatalos ember, köteles vagyok egy rektifikációt tenni. Ő ugyanis azt mondotta, hogy a mindenkori kormányzat jóakarátát ez az intézmény teljesen nélkülözte. Azt hiszem, hogy ő maga sem úgy értette ezt,

mint ahogy mondotta. Ő inkább csak vágni akart. (Zaj. Elnök csenget) valamely irányban, amely azonban még a jelenlegi kormányzat irányának sem mondható, mert a jelenlegi kereskedelemügyi miniszter úr önagyméltóságára azt az egyet, hogy a munkásbiztosítás iránt nem csak frázissal, hanem cselekedetekkel is nem viseltetik igaz jóindulattal, annál kevésbé lehet mondani, mert eddig még nem akadt miniszter, aki 1,300.000 koronát vett volna fel a budgetbe az Országos Pénztár igazgatási költségeinek fedezésére. Ha számba vesszük azt, hogy eddig az erre a célra adott legmagasabb összeg mindössze 600.000 korona volt – afelett lehet vitatkozni, hogy a jóindulat még ennél nagyobb mértékben is megnyilatkozhatnék – bátran állíthatom, hogy a kormányzatról és speciál a jelen kormányzatról ama tagjáról, aki azon tárca élén ül, amelyhez ezen ügyek tartoznak, nem lehet mondani, hogy ne viseltetnék az Országos Pénztár iránt jóindulattal. Nem lehet ezt mondani a legközelebb napirendre került sors jegy kölcsön ügyéből kifolyólag sem. Ennélfogva csak hivatalos kötelességemet teljesítem, midőn az elnök úrral szemben rektifikációval élek.

Ezek után utalva arra, hogy gróf Széchenyi István következőleg állította fel az emberi boldogság négy kellékét: az első az élettudomány, a második a jó egészség, a harmadik a vagyoni rend és a negyedik a nyugodt lelkiismeret, applikálja ezt az Országos pénztárra, s megállapítja, hogy az Országos pénztár már mélyen lebecsájtotta gyökereit a magyar földre, szívóssággal és erélylyel megmutatta, hogy élni tud és akar, azt tehát, hogy az élettudomány kellékével bir, már megmutatta, de a jó egészség a belső szervezetben és különösen a vagyoni rend még hiányzik a kellékek közül, s ezért most ugyanazon erélylyel és szívóssággal, amelylyel az első kelléket megvalósította, kell az egészséges consolidációra és a vagyoni állapot rendezésére rátérni.

Azt kívánja, hogy az eddigi jelszót, mely szerint *egy a pénztár, egy a központ*, váltsa fel a másik: a központ ereje a helyi szervek ereje. Erősítse az O. P. a helyi szerveit vagyoniilag, gazdaságiilag, tegye mindegyiket olyan erőssé, hogy mindegyik ontsa a központnak a kétharmad feleslegeket, mert csak akkor lesz az Országos Pénztár igazán egy pénztár, csak akkor lesz igazán erős, hatalmas és senki által meg nem rendíthető és a földből ki nem szakítható, ha erőteljes, egészséges, vagyoniilag rendezett, takarékos, nem nagy akciókon, hanem a mindennapi munkán táplálkozó helyi szervekkel rendelkezik.

Avval az óhajással zárja beszédjét, hogy az Országos Pénztár mindkét érdekeltége egymást megértve és az Országos Pénztár és az Állami Hivatal egymást megértve, vállalva elvgyék ezt az intézményt oda, ahova a törvényhozás komoly elemei vinni akarták és azzal, hogy kiirtják a bajokat, azzal, hogy rendbehozzák a vagyoni helyzetet és elkezdik az alapvető napszámos munkát, tegyék az Országos Pénztárt örökéletűvé. (Éljenzés és taps.)

Garbai Sándor elnök: Tisztelt közgyűlés! Mielőtt továbbmennénk, csak két szó helyreigazítást akarok tenni. Határozottan azt mondtam, hogy a munkásbiztosítás Magyarországon a kormányzati szellem ellenére fejlődött. Ezzel nem azt mondtam, hogy az egyes kereskedelmi miniszterek több vagy kevesebb mértékig *törvényes kötelességeiket* nem teljesítették. Tényleg azt tapasztaljuk, ezt elismerem, hogy a jelenlegi kereskedelmi miniszter úr több mértékig teljesíti *törvényes kötelességét*, mint ahogy a többi előtte lévő miniszterek ezt tették. De ez is csak akkor érték és itt van a kormányzat szellemének megőrzése, ha ez

a jóakarattal találkozni fog a mai kormányzat szellemi irányítójának: a képviselőház elnökének fölfogásával is. (Helyeslés.)

Fock Géza az igazoló-bizottság elnöke betérjeszti az igazoló-bizottság jelentését, mely szerint összesen 537 kiküldött igazolatott. Ezek közül 261 munkaadó^ 276 munkás.

Részletes vita.

Az O. M. B. P. 1911. évi működéséről szóló jelentés.

Sarkadi Ignác igazgató értékes, tanulmányszám- ba menő hosszabb beszédben ismertette az évi jelentést, az Országos Pénztár helyzetét, s a jövő perspektíváját. A pénztár viszonyait külföldi adatokkal is minden oldalról megvilágító beszédet a küldöttek általános tetszéssel fogadták. (A beszédet lapunk más helyén közöljük.)

Farkas Elek ezúttal is rámutat, az előző közgyűléseken is hangoztatott programjára, hogy célja befolyásolni az intézményt az irányban, hogy a biztosítot- tak minél tökéletesebb módon részesüljenek a törvény összes jótéteményeiben. Az Országos Pénztár nem helyesen választotta meg a pénzügyi konsolidációra vezető eszközöket. Nem új jövedelmi források szaporítására kell törekedni, hanem a meglévő anyagi eszközök mentől eredményesebb és hasznosabb felhasználására, éppen ebből a szempontból ellenezte a 7 napos járulékszedést. A másik hiba pedig az, hogy az Országos Pénztár oly feladatokat vont működési körébe, melyek ez idő szerint hivatásához nem tartozik, s amelyeknek folytatása csak szaporítani fogja a deficitet. – *Elisméri*, hogy vannak lelkiismeretlen munkaadók, akik a járulékokat nem fizetik be pontosan a pénztáraknak, a végrehajtók alkalmazása, amelyet a pénztár a járulékhátralékok megszüntetése végett kontemplált, nem vált be, amire a budapesti pénztár a példa. – Az orvoskérdést békés utón kellett volna rendezni, a tagok, az orvosok és a pénztárak érdekében. A hibák kútforrásának tartja a tisztviselői kérdés rendezetlenségét is. Az alapja a bajoknak, hogy a pénztárak hozzá nem értő, és a pénztári foglalkozást csak mellékfoglalkozásnak tekintő egyéneket alkalmaznak, akik amellett még egész nyíltan még pártpolitikát is űznek. E tekintetben kifogás érheti az állami hivatalt is, mely a szabályzatok jóváhagyásával késlekedik. – Az államosítást kénytelenek kívánni, mert a paritás elve a valóságban nem érvényesül, ennek pedig az oka az, hogy a munkaadók jószándékát sohasem vették figyelembe, ami a munkaadók természetes elkedvetlenedését idézte elő. Ezt az elkedvetlenedést a hivatal is előmozdította az által, hogy a 909. és 910. évi közgyűlésen emelt panaszokra máig sem választott.

Sziklai Zsigmond tudomásul veszi az évi jelentést azzal a kívánsággal, hogy az évi jelentésben hangoztatott takarékosági elv valósággá váljék.

Schwartz Gábor kifogásolja a közgyűlés időpontjának ily messze kitolását, attól fél, hogy ez a felfogás a közgyűlés mellőzésére vezethet.

Csapó Sámuel annak a nézetének ad kifejezést, hogy az a munkás, aki pénztári tisztviselői állást vállal, áldozatot hoz az ügy érdekében, mert a mai konjunktúrák mellett a munkabérek magasabbak, mint a pénztári tisztviselői fizetések. Ettől eltekintve a tisztviselőknek a munkások köréből való választását azért sem lehet kifogásolni, mert az ily tisztviselők jobban ismerik a munkások bajait, jobban is látják el ügyeiket. A III. osztályú kezelői állások megszüntetését sürgeti. A kormányzat szegényfoltjának tekinti, hogy az állami hivatali elnöki állás 5 év után még mindig nincs betöltve, ő hívta fel a közgyűlés figyelmét 1910-

ben a Máv. vállalati pénztár ügyeire, s íme a jelentés szerint megállapított, hogy a Máv. két millió koronával csapta be az Országos Pénztárt. Intézkedést kér a vidéki orvosok működése ellen hangoztatott panaszok orvoslására, kívánja, hogy a vállalati pénztárak megvizsgálásánál a felügyelő-bizottság elnöke is jelen legyen.

Horovitz Gábor azt bizonyítja, hogy nem csak a kisiparosoknál hiúsul meg a végrehajtás. Fölvívja *Farkas Eleket*, hogy ha csakugyan szíven viseli a munkásbiztosítást, szervezze a munkaadókat, hogy a járulékokat pontosan fizessék. Az Országos Pénztárt a segélyszolgáltatás tekintetében nem érheti vád, mert a jövedelemnek több mint 80 százalékát segélyezésre fordította. A paritás elve a gyakorlatban bevált, mert a tapasztalat épen a Budapesti ker. pénztárnál, hol *Farkas Elek* vezeti a munkaadókat, azt mutatja, hogy a határozatok a legtöbbször egyhangúlag hozatnak meg, és szavazásra a legritkább esetben kerül a sor; ugyanily összhangot tapasztalt a tisztviselői állások betöltéseinél is. Az állami hivatal, ha nem lenne, akkor sem érezné hiányát, – elismeri azonban, hogy ha a hivatal a mai gyakorlatot követte volna ezelőtt is, más vélemény alakult volna ki arról az intézményről.

Hochteil Antal, *Viszkocsil Antal*, és *Parol Bertalan* felszólalása után *Farkas Elek* személyes megtámadtatás címen szól, amiközben annak a nézetének is kifejezést ad, hogy a 7 napos járulékszedés voltaképpen a járulékkulcsnak 3 százalékról 3½ százalékra való felemelését jelenti.

Dr. Endre m. o. tan., bíró, is megjegyzi, hogy az állami hivatal a 7 napos járulékszedésre vonatkozó közgyűlési határozatot, mint a járulékkulcs felemelését hagyta jóvá.

Lukács József elnöklő alelnök ezzel szemben konstatálja, hogy a hivatal változatlanul hagyta jóvá az 1910. évi közgyűlésnek a 7 napos járulékszedés tárgyában hozott határozatát, s annak csak az indokolását módosította.

(Január 12.)

Lukács József alelnök az ülést megnyitja.

Kosa Lajos (Debrecen). Minden baj okát abban látja, hogy az állam az állatkerre többet költ, mint a munkásbiztosításra.

Csávó Sámuel elhangzott szavainak kimagyarázásával kijelenti, hogy a Hivatal elnöki tisztének betöltését nem azért sürgette, mintha az állami hivatal iránt valami nagy szeretettel viseltetne, hanem csupán, mert ez állást betöltetlensége nagyban okozója az ügyek lassú elintézésének.

Hammerli Imre (Pécs) ajánlja, hogy a *Farkas Elek* által nyújtott békejobbot fogadják el a kiküldöttek. A járulékhátralékok okát a ki- és bejelentési rendszer és a bizalmi férfiúi rendszer tökéletlenségében látja. Az ezektől eltekintve mutatózó járulékvisszatartást szívesen minősítené sikkasztásnak, de ezzel szemben sikkasztásnak kellene minősíteni azt az eljárást is, amelylyel sok tag jogosulatlan segély igénybevételeivel a pénztárt megkárosítja. Általában a tagok nagy követelésekkel lépnek föl, s ebből származnak az orvosok ellen felhangzó panaszok is, holott valójában az orvosok becsületesen végzik munkájukat.

Dr. Radimetzky Lajos (Máv.) visszautasítja *Csapó* azt a kijelentését, hogy a Máv. az Országos Pénztárt becsapta, hogy az elnök utasítsa rendre *Csapó* a használt kifejezéseért.

Lukács József megnyugtatta *dr. Radimetzkyt*, hogy a gyorsírói jegyzetek alapján meggyőződést fog szerezni *Csapó* szavairól, s ha szükségét fogja látni a megfelelő intézkedéseket meg fogja tenni.

Klein Antal (Budapest) felszólalása után *Mayunke Gedeon* (Késmárk) kijelenti, hogy nincs munkaadó, aki ne viselné szíven a munkásbiztosítást. A járulékhátralékokat is a pénztárak területi szervezetének tudja be. A helyi szervek hatáskörét emelni kell, mert csak a helyi igazgatóság ismeri valójában a bajokat. A vizsgálatra kiküldött tisztviselők oktassák a pénztárak tisztviselőit. Tiltakozik az ellen, hogy az orvosok munkája lekicsinyeltessék. Egy orvosi vizitre alig esik 30 krajcár, az orvosok többsége szorgalommal látja el kötelességét. Szeretné, ha a közgyűlés a rokkantbiztosítást követelné.

Braunstein Ferenc (Szatmár) az orvosi és tisztviselői szabályzatok végleges megalkotását sürgeti.

Preusz Mór (Budapest) a betegek orvosi ellátását kifogásolja. *Hammerlival* szemben bizonyítja, hogy a tagok esetleges visszaéléseit most is szigorúan büntetik. Megállapítja, hogy *Farkas Elek* tanult abból, hogy a Budapesti pénztárnál a munkásokkal együtt működik, ma már korántsem támadja úgy az intézményt mint azelőtt.

Lukács József elnöklő alelnök a szót megszakítja és jelenti, hogy 62 kiküldött szabályszerű aláírásával a vita berekesztését kéri.

A vita bezárására vonatkozó indítványt a közgyűlés egyhangúlag elfogadja.

Preusz kifogásolja, hogy az elnök szólás közben rendelte el a szavazást.

Lukács József alelnök visszautasítja az elnöklésre vonatkozó bírálatot. Nem akarta a szólás jogát *Preusztól* elvonni, de a vita bezárására vonatkozó indítványt az alapszabályok rendelkezése folytán haladéktalanul szavazás alá kellett bocsátania. A beszéd befejezésére a szót egyébként megadja.

Preusz még a tisztviselő kérdésről szól. Ezután *Dr. Hahn Dezső* főorvos reflektál az orvosok ellen elhangzottakra. Tapasztalata az, hogy az orvosok többsége becsületesen teljesíti kötelességét. Az Országos Pénztár igyekszik a rendelőintézetek felállításával segíteni a mutatózó bajokon.

Groszmann Miksa aligazgató zárszó címén a felszólalóknak külön-külön kíván felelni. Téves *Farkas Elek* felfogása, hogy a 7 napos járulékszedés után meg kellett volna szünnie a deficitnek. A kettőnek egymáshoz semmi köze; a deficit ugyanis abból keletkezett, hogy az államnak a törvény értelmében vállalnia kellett volna az Országos Pénztár igazgatóságának költségeit, de ennek ellenére a kormány csak 600.000 K-t vett fel e címen a költségvetésbe. Ennél fogva az így előálló hiány fedezése okozta a deficitet. – Téves azt állítani, hogy végrehajtók alkalmazása nem megfelelő intézkedés a járulékok behajtására, s ez állítás igazolására nem lehet a Budapesti kerületi pénztárnál lévő tényleges állapotokra hivatkozni, mert az 50 pénztárnál, ahol végrehajtót alkalmaztak, a rendszer be is vált; Budapesten is javult a helyzet, és csak azért nem tökéletes, mert a Budapesti pénztár csak a 5 végrehajtót alkalmazott, amire pedig az Országos Pénztár már előre is kijelentette, hogy az 5 végrehajtót kevésnek tartja. – A tisztviselők összeférhetetlenségének kérdésében utal arra, hogy *Farkas Eleknek* a Budapesti pénztárnál alkalma van meggyőződnie, hogy a tisztviselők a hivatalos időben leglelkiesmeretesebben teljesítik kötelességüket, s ha valamely tisztviselő ezen időben kötelességét elmulasztaná, úgy az egész igazgatóságot maga mellett fogja ott találni azon törekvésében, hogy a tisztviselőt kötelessége teljesítésére szorítsa. Azt azonban, hogy a tisztviselő a hivatalos időn kívül mit csináljon, megkötni nem lehet, de különösen nem lehet korlátozni a tisztviselők politikai szabadságát. – Tart-

hatatlan az a felfogás, hogy csak a *meglévő* pénzek egy részét szabad felhasználni. Ha ezt az elvet követnők szigorúan, akkor igazán rossz gazdák lennénk. Erre nézve kézenfekvő példa az, hogy az Országos Pénztár ma nagyobb bért' fizet a hivatali helyiségeiért, mint amennyi egy felépítendő saját háznak az annuitása lenne. A gazdálkodás terén azt vallja, hogy a meglévő kiadásoknak hasznosoknak kell lenniök. Hangoztatták a felszólalók, hogy az 1912. évi kimutatásunk még rosszabb lesz, az ipar hanyatlása miatt az 1913. évi jelentés pedig még azon is túl fog menni. Ezekre az aggályokra felhossa, hogy míg 1911. évben 1,100.000 volt az átlagos taglétszám, az a 1912. évben 1,300.000 emelkedett, ami az aggályokat már előre is megcáfolja. Ami pedig a következő évet illeti, köztudomású, hogy az ipar terén máma krízis van, de az is bizonyos, hogy minden krízist általános fellendülés szokott követni, s így a jövő eredményétől sem kell félni.

Arra a felhozott kifogásra, hogy az Országos Pénztárnál túltengés van a tisztviselők állások szaporításánál, felemlíti, hogy a Hivatal a vizsgálat folyamán elismerte, hogy a jelenlegi tisztviselői statust ki kell építeni.

Schwartz Gábor kiküldöttet megnyugtatja, hogy bizhatik abban, hogy a mostani vezetőség egyáltalában nem akarja a közgyűlést mellőzni.

Megerősíti azt a felfogást, hogy a baleseti költségekhez a munkások is hozzájárulnak, ugyanis a balesetek 85 százaléka 10 héten belül gyógyul, s az itt felmerülő költségek a betegségyekezési számlát terhelik, amihez a biztosítottak 50 százalékkal hozzájárulnak.

A III. oszt. kezelőtisztviselői állások megszüntetésének szükségét már a Hivatal is elismerte, ez rövidesen be is fog következni.

Egyes küldöttek panaszolván, hogy az O. P. kiküldött tisztviselői nem mindig érintkezésbe a pénztár és felügyelő bizottsági elnökkel, megjegyzi, hogy csak a speciális kérdések megvizsgálása végett kiküldött tisztviselők nem érintkeznek az autonómiával. A helyi szervek hathatósabb ellenőrzésére az 1913. évi költségvetés keretében egy ellenőrző-osztály szerveztetik az Országos Pénztárnál, s ezen osztálynak az lesz a feladata, hogy a helyi szervekhez kiszálljon, és ne csak vizsgáljon, ne csak a hibákat állapítsa meg, hanem hogy szeretettel álljon oda a tisztviselők mellé és tanítsa meg azokat türelemmel törvényes kötelességeik pontos teljesítésére. Az Országos Pénztár békésen igyekezett az orvoskérdést megoldani; ezt a következőkkel bizonyítja: 1907. évben 811.000 K volt az orvosi költség, ugyanez a tétel 1911-ben 3,000.000 K volt, vagyis míg 1907-ben egy orvos 527 kor. átlagos díjazást kapott, addig 1911-ben 1412 K honoráriumot élvezett; az orvosok munkája 20 százalékkal, fizetésük pedig 3-400 százalékkal emelkedett. Mindez azt mutatja, hogy rajtunk kívül eső okok akadályozták a békés megegyezést. Az ütköző pont a fegyelmi jogkör gyakorlása volt. Ezt a pénztár nem adhatja ki kezei közül. Már az orvosok is elismerték ezt, mert 92 pénztár közül 76 pénztár orvosai elfogadták a fegyelmi szabályzatot.

A járulékhátralékok csökkentésére egyelőre megfelelőek az előterjesztett határozati javaslatok. Ahhoz, hogy a járulékok visszatartása sikkasztásnak legyen minősíthető, a törvényt kellene módosítani; igaz ugyan, hogy Karánsebesen konkrét esetben egy munkaadóval szemben a bíróság megállapította a sikkasztás vétségét a járulékok visszatartásáért. – Beszédjét a következő szavakkal fejezi be:

„Tisztelt közgyűlés! Mindaddig, amíg a mai társadalmi berendezkedés mellett betegségek és balesetek napról-napra előfordulhatnak, a munkáscsaládok ez-

reit sújthatják, erre az intézményre szükség van, lelkiismeretlen ember, lelkiismeretlen társadalom tehát az, amely ilyen intézményt támad addig, amíg a társadalom nem fejlődhetett oda, hogy a balesetek lehetőleg kizárassanak és a betegség vagy baleset folytán szenvedő minden ember egyformán enyhítheti baját saját erejéből; mindaddig, míg ez bekövetkezik, nagyon nézzen meg mindenkit, hogy minő kívánságokkal, minő óhajokkal, minő intenciókkal áll elő és minő módon nyilatkozik a társadalom és nyilvánosság előtt. Egyet ajánlok, hogy véssék a tisztelt Kiküldött Urak mindnyájan emlékezetükbe, és pedig azt, hogy ez az intézmény egyformán nélkülözhetetlen a munkások és a munkaadók részére, a munkások és munkaadók szempontjából.

Tisztelt közgyűlés! Ha ez az intézmény kárt fog szenvedni, ha a munkás nem fog kellő védelmet találni az intézmény keretén belül, betegségében és balesete esetén, ennek káros következményeit egyformán fogják érezni, ennek a levét egyformán fogja inni a munkaadó és a munkás érdekeltség. Ha a munkás beteg, elégedetlen, ha a munkásnak anyagi bajai vannak, nem fordulhat máshoz, mint a munkaadójához. A munkaadó pedig ily esetben segítsen rajta, ha segíthet, tegyen meg többet is, ha annak szükségét látja, mint amire a törvény kötelezi és ha ezt megteszi, meg is lesz a béke mindig munkaadók és munkások között, mert a munkás is többet fog végezni, ha egészsége helyreállt, többet fog dolgozni munkaadója javára, mint amennyire köteles. Kérem az igen tisztelt közgyűlést, méltóztassék az igazgatóság zárszámadását elfogadni, az igazgatóságot bizalmával és jóakarásával a jövőben is megajándékozni, hogy az az igazgatóság minden erejével továbbhaladhasson ama nyomon, amelyen megindult, amely a teljes békéhez, mindkét érdekeltség megalégedettségéhez vezet. A vezetőség részéről pedig kijelentem, hogy bizalmuk megszolgáltatására a jövőben is mindent el fog követni.”

Dr. Andor Endre min. o. tan. bíró általánosságban látja, hogy a hivatalba senki sem szerelmes, de nem is az a célja egy közhivatalnak. Beismeri, hogy a hivatal eddig nem tett annyit, amennyit tenni hivatala lett volna. De ezzel szemben mindenkinek el kell ismernie, hogy az állami hivatal volt az, amely életre keltette az Országos pénztárt, és 1908-ig egyrészt vigyáznia kellett, hogy a munkásbiztosítás rozoga hajója el ne merüljön, másrészt építenie kellett az új, erős és hatalmas hajót. A közgyűlésnek nem áll érdekében, hogy a hivatalt támadja, mert ez az egyetlen, a bírói függetlenség minden biztosítékával felruházott intézmény az, amely a politikától függetlenül ellenőrzi a munkásbiztosítás ügyét, és mert a hivatal támadása tápot ad az intézmény ellenzőinek. Kötelessége Csapó kiküldöttnek a Máv.-ra vonatkozó kijelentését visszautasítani, mert az Máv.-ról, mint az állam egyik leghatalmasabb vállalatáról, nem tehető föl, hogy az Országos pénztárt tudatosan megrövidítse. Az ügy különben a Hivatal döntése alatt áll.

A kezelési költségek terén véget kell vetni a tételező gazdálkodásnak, mindenképpen igyekezni kell a helyi szervek kezelési költségeinek csökkentésére.

A tisztviselőkérdés rendezetlenségében a Hivatal, az Országos pénztár egyaránt hibás. Ma már a késeletmet előidéző hatásköri kérdések kölcsönösen tisztáztak, úgy hogy e kérdés befejezés felé halad. A hivatal az állások betöltésénél mindig a megválasztott egyén rátermettségét vizsgálta, s ha ebben megnyugodhatott, sohasem kifogásolta, hogy a megválasztott tisztviselő a munkások köréből került ki.

Az orvoskérdés kedvező megoldás felé közeleg, e tekintetben az orvosszövetségnek utóbb megnyilatkozó jóakarata is biztosítékot, nyújt.

Lukács József alelnök közli, hogy a gyorsírói jegyzetből megállapította, hogy Csapó kiküldött a becsapás kifejezést tényleg használta, minthogy azonban azt a felügyeleti hatóság jelenlévő képviselője már visszautasította, további intézkedés nem vált szükségessé. (A kiküldöttek egy része óriási zajban tiltakozik, a nagyobbik rész tapsol és éljenzi az elnököt, s hangosan tiltakozik a Hivatal képviselőjének eljárása ellen.)

Ander Endre m. o. tan. bíró kijelenti, hogy nem csorbította az elnök jogkörét s csupán mint állami tisztviselő, az állam egy intézményét ért támadást utasította vissza. Kéri, hogy vele szemben tartózkodjanak a tetszés nyilvánításától, mert ez pártatlanságának látszatát elhomályosítja.

Groszmann Miksa aligazgató csodálkozik, hogy az igazgatósági tagok is tapsoltak, amikor a min. osztálytanácsos a kezelési költségek csökkentéséről szolt, holott az O. P. igazgatósága mindig egyértelműleg s a legnagyobb gondossággal járt el a tisztviselői állások szervezésénél. A pénztárak tisztviselői létszáma még ma sem olyan, amelyet a hivatal is szükségesnek tart. 1600 tisztviselő összesen 3,100.000 K fizetést kap, ez is mutatja, hogy nem állapítunk meg könnyelműen kezelési költségeket. A tisztviselői kérdés megoldása nem is az illetményeken, hanem a hivatalnak a kvalifikáció és a tisztviselők politikai szabadságának tekintetében elfoglalt álláspontján akadt meg.

Weltner Jakab ügyrendi felszólalásában kifogásolja a Hivatal képviselőjének egyoldalú állásfoglalását.

Dr. *Radimetzky* Lajos újból kéri Csapó rendreutasítását.

Lukács József óriási zajban kijelenti, hogy Csapót nem inti meg, mert az állami Hivatal képviselője Csapó kijelentését visszautasította, a felügyeleti hatóság tehát már intézkedett, egy rókáról két börtön pedig lenyúzni nem lehet.

Az elnöklést *Garbai Sándor* veszi át s kijelenti, hogy a Máv. elnök-igazgatója a Máv. szerveihez intézett hivatalos köriratában maga is elismerte a Máv. betegsegélyző pénztárnál történt szabálytalanságokat. Az egész ügy különben a Hivatal előtt van, ma még nem olyan, hogy azt tárgyalni lehetne, amíg a Hivatal nem dönt, mindenki csak privátvéleményt mondhat.

Ezután fölteszi a kérdést az évi jelentés elfogadására. Az óriási zajban a küldöttek túlnyomó része az évi jelentést elfogadja, a MÁV. részére Csapó rendreutasítása alakjában elégtételt kívánó csapat pedig a szavazás előtt ki akar vonulni. Az elnök figyelmezteti a kivonulókat, hogy az alapszabályok *nem szavazást* nem ismernek és az évi jelentést *egyhangúként elfogadottnak* jelenti ki.

Farkas Elek a szavazás ellen óvást jelent be.

Az 1911. évi zárszámadás megvizsgálása és a felmentvény megadása.

Glaser Gyula felügyelőbizottsági elnök ismertetése alapján a közgyűlés egyhangúlag megadja a felmentvényt.

A napirend III. pontját *Szegfi László* titkár előadása alapján tárgyalta a közgyűlés, s kimondotta, hogy a napidíjak legkisebb összegének az O. P.-nál 4 koronában való megállapítása és a kiküldetés esetén az O. P. központi alkalmazottainak járó 5, illetve 7 K lakbérpótlék megadása folytán előálló költségeket mindaddig, amíg a kiadások más módon fedezetet nem nyernek, a *kezelési* költségzsámla terhére elvállalja.

Ezután *Csapó* kijelenti, hogy visszavonja a Máv. ellen használt kifejezését – fentartja azonban azt, hogy a Máv. megkárosította az O. P.-t.

Farkas Elek Csapó kijelentése után visszavonja az évi jelentés tudomásul vétele ellen bejelentett óvását.

Elnök elrendeli az igazgatósági póttagokra megajándékos választásokat, s az ülést 13-a d. e. 9 óráig felüggeszti

SZEMLE

Vallomások. A Köztelek január 11. számában két nyilatkozatot olvasunk, amelyek világosságot vetnek azokra a vágyakra és érzelmekre, amelyek rendszerint titokban maradnak és csak akkor kerülnek napfényre, ha „egymás között vannak a nagybirtokos urak”. A vita a rossz cseléd- és munkásviszonyokról folyik, és az egyik levélíró Hárdról a következőket írja: Nálam még eddig nemi volt semmi baj a cselédekkel és a munkásokkal, kivéve az 1897. évet, amikor általános sztrájk volt, azt is megbánták. Most ezévi szólítás alkalmával nagy bámulatomra az összes cselédség felmondott, bár előbb semmi jelt nem adtak szándékukról. így volt más gazdaságokban is. Eddig volt cseléd elég, ha változással is, de most minden gazdaságban hiányzik 1-2, sőt 8-10 is. De nagy a kivándorlás is, van olyan község, hogy 15-20 család kimegy. Olyan híreket hoznak, hogy nem tudnak ellenállni a csábításnak. Ujabbán Németországba is mennek a közbányákba, pedig már 2 ember otthagyta a fogát. Pedig keresetük itt is van mindig, de különösen a múlt évben, amikor minden munkával hátra voltunk. *Most már eljutottunk a legvégső pontra. Vagy vissza kell menni a régi rendszerre, vagy olyan gépezetet kell feltalálni, amely minden munkát elvégez, pedig ez nem lehetséges”.*

Tetszik érteni: „Vagy vissza kell menni a régi rendszerre” másszóval vissza kell állítani a jobbágy-ságot, hogy a hárdi pusztá ne maradjon műveletlenül!

Az sem rossz, amit egy gazdatiszt ír a káposztás-megyeri pusztáról. Közigazgatásunk *pártatlanságát* semmi sem jellemezhetné jobban, mint a következő szavak, miket szósz szerint idézünk:

„Nem tagadható, hogy mezőgazdasági munkásbajainknak kisorszában előmozdító ja volt az új cseléd-törvény is, mert az amennyire demokratikus, épen olyan mértékben szolgáltatja ki a gazdát a munkásmozgalmak szeszélyének. *Itt viszont van még egy vigaszunk., hogy nem a törvényhozás a fontos, hanem a közigazgatás, a végrehajtás. Furcsa vizsgáztatás, de így van”.*

(Káposztásmegyer.)

Pöhl Henrik,
gazdatiszt.

Nagyon jó! A káposztásmegyeri főszolgabíró kikúrálja az új cseléd-törvény „demokratikus” intézkedéseit. A főszolgabíró, mint a magyar törvényhozás ellen-örzője, ez igazán honi specialitás. (L)

A munkanélküliség ellen a szakszervezeti tanács a következő emlékiratot intézte a polgármesteri hivatalhoz:

Tekintetes Székesfővárosi Tanács!

A budapesti munkanélkül levő munkások óriási tömege 1913 január hó 8-án gyűlést tartott, amelyen a munkanélküliség elleni biztosítás kérdésével foglalkozott. E gyűlés határozata folytán azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulunk a tekintetes Székesfővárosi Tanácshoz, hogy a tervezett és már évek óta tanulmányozás tárgyát képező munkanélküliség esetére biztosítást megvalósítani méltóztassék.

Tekintettel a mostani nagy gazdasági válságra, amelynek következménye, hogy a munkások tízezrei munkahiány miatt nyomorognak, méltóztassék a rend-

kívüli viszonyokat figyelembe venni és a munkanélküliek segélyezésére nagyobb összeget megszavazni. Miután pedig a magánépítkezés a rossz viszonyok miatt pang, kérjük, hogy a főváros fokozott mértékben építtesse a középületeket és gondoskodjék arról, hogy szükségmunka kiadása által a munkanélküliség csökkenjen. Kérjük azonban, hogy a szükségmunkák ne alalmaznaszerű díjazás, hanem a szokásos munkabérek mellet végeztessenek.

Tekintetes Székesfővárosi Tanács!

Minden kultúrállamban foglalkoznak a munkanélküliek segélyezésével, hogy ezáltal a társadalom leghasznosabb polgárait megmentsék az anyagi és erkölcsi zülléstől. Budapest fővárosa, amely segélyezi a különböző hitfelekezeteket és templomok céljaira óriási összegeket áldoz, a munkanélküliség érdekében mérnem tett semmit.

1909. január hóban egy szintén Budapesten tartott munkanélküli gyűlés határozata és a fővároshoz benyújtott kérvényünk folytán a segélyezésével és többek között a következő javaslattal járult a közgyűlés elé:

„Utasítsa a közgyűlés a tanácsot, hogy a munkás önhibáján kívül beálló munkanélküliség esetére való biztosítására folyamatban tett tanulmányokat juttassa befejezésre és konkrét javaslatait terjessze a közgyűlés elé”.

Négy év zajlott le e határozat hozatala óta és még mindig nem történt semmi, pedig a nyugati államokban éppen az utóbbi években rendkívüli módon fölkarolták a munkanélküliség ügyét és állami vagy községi segélyezésben részesítik azokat a szakegyesületeket, amelyek a munkanélküli tagjaikat segélyezik. Magyarországon egyedül a munkás szakegyesületek azok, amelyek nagy segélyeket adnak tagjaiknak és ezáltal a munkások egy részét megmentik a társadalomnak.

Tájékoztató céljából bemutatjuk azokat az összegeket, amelyeket a szakegyesületek az utóbbi 8 évben munkanélküli- és utassegélyben kifizettek: 1904-ben 161.282, 1905-ben 202.005, 1906-ban 229.629, 1907-ben 315.706, 1908-ban 453.742, 1909-ben 368.074, 1910-ben 347.874 és 1911-ben 258.165 koronát.

Ezek a nagy összegek munkásfillérekben gyűltek be és bizonyosságot tesznek arról, hogy mily nagy erkölcsi és anyagi erő rejlik a szervezett munkások tömegében. De ezek az összegek, amelyek hitelességéről a főváros maga meggyőződött, mert hiszen a kerületi eljárások félévenként fölülvizsgálják a szakegyesületeket, egyúttal jogos vádak is tartalmazznak a főváros ellen, amely épen ezeket a leghumánusabb egyesületeket nem méltányolja.

Úgy hisszük azonban, hogy a mostani rendkívüli munkanélküliség és nyomor alkalmat ad a fővárosnak, hogy Budapest munkásaival szemben teljesítse erkölcsi kötelességét és kérésünknek tegyen eleget.

Kiváló tisztelettel :

A január hó 8-án tartott gyűlés
és a Magyarországi Szakszervezeti Tanács
megbízásából: Jászai Samu.

Ugyancsak a munkanélküliek érdekében január hó 5-én a szakszervezeti tanács hatalmas népgyűlést tartott, amelyen Kitajka Lajosnak nagyszabású beszéde után (megjelent a Népszava január 9-iki számában) a nagygyűlés a következő határozati javaslatot fogadta el.

A január 8-án, Budapesten tartott munkanélküliek gyűlése a munkanélküliség okait a modern kapitalista termelési rendszerben látja; fokozták a munkanélküliséget és nyomort a háborús készülődések, illetve

a részleges mozgósítás. A gyűlés, bár tudatában van annak, hogy a munkanélküliség és ennek szomorú következményei csak a kapitalista termelési rendszer megszűnésével szűnik meg véglegesen, mégis konstatálja, hogy a mai társadalmi berendezés mellett is enyhíteni lehetne a munkanélküliek sorsán, amit a szakszervezetek bizonyítanak, amelyek évenként nagy összegeket fordítanak a munkanélküliek segélyezésére. Ezért ajánlja a gyűlés a modern munkásszervezetektől még távolálló munkásoknak, hogy minél tömegesebben iratkozzanak be a szakszervezetekbe.

Egyúttal megállapítja a gyűlés, hogy míg a nyugati államok városai, sőt maguk az államok óriási összegeket fordítanak a munkanélküliek biztosítására, addig a magyar állam és a főváros törvényhatósága még semmit sem tett a munkanélküliség folytán nyomorba taszított polgáraiért. A főváros, amely évenként százazretet ad ki haszontalan célokra, amely a templomok főtartásáról és az idegenek megvendégeléséről gondoskodik („Úgy van!” Nagy zaj.) a munkanélküliek érdekében még nem tett semmit. Mindezeknél fogva a gyűlés követeli, hogy a főváros végezze már be a közel nyolc év óta folyó tanulmányait a munkanélküliség kérdéséről és mielőbb hozza be a munkanélküliek segélyezésének fenti rendszerét. Követeli továbbá a gyűlés, hogy miután a magánépítkezés a rossz, pénzügyi viszonyok miatt pang, a főváros fokozott mértékben építtesse a középületeket és gondoskodjék arról, hogy szükségmunkák által a munkanélküliség szűnjön.

A hazai munkaközvetítő intézetek statisztikája.

A Munkanélküliség Elleni Küzdelem Nemzetközi Egyesületének bizottsága az 1912. évi szeptember hó 6-án és 7-én Zürichben tartott küldöttgyűlésében elhatározta, hogy a munkaközvetítő intézetek jelenlegi állásáról az egyes országokban a nemzeti osztályok közreműködésével statisztikai felvételt készített. Ez elhatározásra az a meggyőződés készítette, hogy a munkaközvetítőknél és evvel a munkapiacnak szabályozása a munkanélküliség elleni küzdelemnek egyik legfontosabb feladata. Minthogy ezen felvétel eredményei nemcsak a munkaközvetítés jelenlegi állásáról hazánkban fognak felvilágosítást nyújtani, de módot fognak adni arra is, hogy a munkapiac folytatolagos statisztikáját rendszeresítsék, igen kívánatos, hogy ez az első felvétele, amelyet azután a Központi Statisztikai Hivatal fog előreláthatólag folytatni, sikerüljön. A főlvelel közérdekű voltára való tekintettel a Városok Országos Kongresszusának valamint az Ipartestületek Országos Szövetségének elnöksége is támogatja a felvételt. Az egyesület titkársága a magyar viszonyokra való tekintettel kidolgozott kérdőívet most küldi szét az összes munkaközvetítéssel foglalkozó szervezeteknek és ez után is felkéri azokat, hogy a kérdőíveket a kívánt dátumra pontosan kitöltve szolgáltatassák vissza (Központi Városháza). A kérdőív a következő pontok iránt tesz kérdést:

1. A munkaközvetítő neve, székhelye (pontos címe) és megalakulásának éve.
2. Kinek kezében van a munkaközvetítő?
3. A munkaközvetítő a munkaadók és munkások egyenrangú (paritásos) közreműködése mellett dolgozik-e?
4. A munkaközvetítő területi és szakmai határai?
5. A munkaközvetítő esetleges díjai?

A munkaközvetítő készpénzbeli vagy egyéb közsegélyvel való támogatása.

Közvetített munkahelyek száma az iparban (főcsoportonként).

Közvetített munkahelyek száma a kereskedelemben.

Közvetített tanoncok száma az iparban.

Közvetített tanoncok száma a kereskedelemben.

Közvetített munkahelyek száma a mezőgazdaságban és végül a közvetített házi cselédek száma.

A tuberkulózis szociális jelentőségét méltatja dr. Oueraltónak, a catalóniai szociálhigiéniai intézet elnökének a *Dokumente des Fortschritts* utolsó számában megjelent ily című cikke. A szerző kiemeli, hogy a tuberkulózis elleni küzdelem eddigi módszerei eredményteleneknek bizonyultak, és hogy a tuberkulózis elleni természetes immunitás a valóságban nem létezik. Egészséges szülők egészséges gyermekei is megkaphatják, ha otthonukban napfény és levegő híjával vannak. Grancher francia tanár nemrég kimutatta, hogy Párizsban 25.000 iskolásgyermek szenved tuberkulózisban, illetőleg van e betegségre szervezeténél fogva diszponálva. Comby tanár pedig a 10 és 15 év közt elhalt gyermekek boncolása alkalmával azt találta, hogy a hullák 63%-a mutatja a tuberkulotikus megbetegedés jeleit. Barbier tanár pedig a 2-4 év közt elhalt gyermekeknél 50, a 4-7 éveseknél 60, a 7-15 éveseknél 70%-ra tette a tuberkulotikus megbetegedések arányát. Francis Harbitz, a christianiai egyetem tanára az általa boncolt 6 usque 15 éves gyermekek 75%-nál konstataa a tuberkulózis jeleit; a 14 és 15 évesek közül pláne 85%-nál. Ambár Fraenkel tanár megállapította, hogy a tuberkulózis Poroszországban 1875-től 1910-ig több, mint a felével visszament, ő maga is kénytelen beismerni, hogy 1910-ben Poroszországban még mindig 60.479-en haltak meg e betegségben, és hogy az iskolásgyermek közt nem ment vissza a tuberkulotikusok aránya. – Franciaországban a tuberkulózisnak még relativ visszazsorzolásáról sem lehet szó. – Higiénikus óvintézkedések (köpési tilalom, etc.) egy bizonyos fokig leszállítják a megbetegedések arányát; de sem ezek, sem a szanatóriumok nem képesek a tuberkulózis kiirtására. Sikerral csak az a küzdelem kecsegtethet, amely a tuberkulózis igazi és legfőbb okaira, a társadalmi és közegészségügyi bajokra helyezi a fősúlyt. Az itt fennálló ok és okozati összefüggés szembeötlő. A kis, kevés levegőjű, túlszűfolt proletárlakásokban, a rosszul táplált és agyonfárasztott emberek közt van a tuberkulózis főfészke. Amíg ilyenek lesznek, addig semmiféle rendszabály nem vezethet teljes sikerhez. A legelső és legfontosabb feladat mindenesetre a lakásviszonyok javítása. Párizsban az utolsó években 2000 házat (210.000 lakóval) vizsgáltatott meg a hatóság, az egészségessé nem tehető szobákra kimonodották az otlakás tilalmát, másokat átalakítottak. Az átalakítást már 1012 házon hajtották végre. E rendszabály üdvös hatása máris mutatkozik: a halandóság 1909-ben 1.3 pro millel csökkent, 1910-ben pedig 1.6-el. De voltak vegyes kerületek, amelyekben a tuberkulózisban elhaltak aránya tovább is növekedett, ami nyilván arra mutat, hogy az intézkedések nem voltak eléggé radikálisak.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a tuberkulózisnak szociális okai vannak és elsősorban ezeket kell megszüntetni. „Nem a receptúrásítás az orvos főhivatása, hanem a faj regenerálására való „ösztokelés”.

A németországi munkások és alkalmazottak szabadságolásáról érdekes adatokat közöl dr. Ludwig Heydenek a *Dokumente des Fortschritts* januári számában megjelent cikke. A szabadságolást illetőleg a serfőzőiparban a legjobbak a viszonyok, ami a technikai fejlődéssel függ össze. Ez t. i. régebben évadipar volt és gyakran előfordult, hogy a munkaadók az ügyesebb munkásokat bizonyos időtartamra szabadságolták, persze többnyire kártalanítás nélkül vagy csak részbeni kártalanítással. Később pedig, amikor a technika átalakulása a munkások szabadságolását feleslegessé tette, ezeknek már elég erejük volt ahhoz, hogy az évenkénti szabadságolás szokásának fenntartását kieszközöljék. Az utolsó tíz esztendőben a serfőzőipari munkásságnak sikerült kivinnie, hogy a szabadságidő kikötése minden tarifaszereződésnél általánossá és magától érthetővé lett. 1911 január elsején ezt 536 tarifaszereződésben találjuk meg, amelyek 1237 üzemre és 44.744 munkásra vonatkoznak. A nyomdaiparban is kedvezők a viszonyok. 1910-ben 1690 üzemből 21.315 munkásnak volt szabadságolásra igénye. 1911-ben még jelentékenyen növekedtek e számok. A pékiparban is aránylag elég sűrűn fordulnak elő szabadságolások. Tarifaszereződések alapján 1911 október 1-én ez 2251 üzemből 5753 alkalmazottra vonatkozólag lett megállapítva. De viszont megjegyzendő, hogy itt a szabadságolás gyakran nem egyéb, mint kárptólás éjszakai és vasárnapi munkáért. A többi iparágakban a szabadságolás ritkább.

Kedvezőbbek természetesen az állami és községi munkások viszonyai. Az utóbbiak közül főleg a gázgyári munkásoké.

A szabadságolás időtartama, amely e problémának leglényesebb oldala, jelenleg még nem felel meg a helyes szociálpolitikai követelményeknek. Általában három usque hét napra terjed ki; de az esetek nagyobb részében az alsó határhoz esik közelebb. Már pedig az orvosok nagy része azt a nézetet vallja, hogy nyolc napnál rövidebb szabadságnak szociálhigiéniai szempontból nincs jelentősége.

Jelentékeny mértékben kedvezőbbek a magánalkalmazottak viszonyai, főképen a könyvkereskedésekben alkalmazottak és a bankhivatalnokoké. Már rosszabb a szabadságolás szempontjából a gyógyszerészeké helyzete. Ami a többi kereskedőegységeket illeti, a Német Nemzeti Kereskedőegység Szövetség egy 30 000 munkásra vonatkozó felvétele szerint azok közül 66.26 százalék kapott szabadságot és pedig minél nagyobb volt a város, annál nagyobb százalék. A kereskedő szövetség felvétele szerint 1910-ben Nagy-Berlin 1324 vállalata közül 92% adott a női alkalmazottaknak szabadságot. Jók e tekintetben a viszonyok az áruházakban és a fogyasztási szövetkezeteknél is. Az előbbieknél 19%-a egy év után egy, két év után két, három év után három heti szabadságot ad. A fogyasztási szövetkezeteknél 3000 alkalmazottnak van tarifaszereződésben biztosítva a szabadsága. Ellenben igen kedvezőtlen e tekintetben a technikus-alkalmazottak helyzete. A technikai ipari alkalmazottak szövetségének egy 1907-iki felvétele szerint 3265 berlini technikus közül 23.67%-nak egyáltalában nem volt szabadsága. Dr. Günther magántanár 1910-ben készült felvétele szerint 3951 technikus közül 13 18%-nak egyáltalában nem volt szabadsága, a többiek egy negyedrészenek csak 10 napi szabadsága volt, és 14 nap volt általában a maximális szabadságolás határa.

Amint látható tehát, e téren még sok a tennivaló, ámbár tagadhatatlan, hogy a szabadságolás eszméje Németországban nagy bódítást tett már és a közeli jövőben nagyobbakat fog tenni.

Románia munkásvédelmi törvényhozása talán még a miénknél is primitívebb. Pedig a munkásosztály a lakosság igen jelentékeny részét alkotja. Romániában úgy körülbelül 25 év óta tart az ipari fejlődés. A hivatalos statisztika adatai szerint 1911-ben 636 ipari nagyüzem volt az országban, vagyis oly üzem, amelynek fix tőkéje legalább 50.000 frank, amely legalább 25 munkást foglalkoztat és gépekkel dolgozik. Ezekon kívül 40.000 kisebb műhely volt. Az ipari munkásság összes száma 200.000. A mezőgazdaságiaké 5 millió. A szociálpolitikai törvények, kezdetleges voltak ellenére is csak legújabb keletűek. Az 1888-iki és 1901-iki javaslatokból nem lett törvény. Valami nagy haladást az 1902-iki törvény sem jelent. Ez a törvény az osztrák ipari rendszert fogyatékos kópiája, főbb rendelkezéseit a következőkben foglaljuk össze:

Az egészségre káros hatású és a gyermekekre nézve túl megerőltető foglalkozásokban 14, más foglalkozásokban 12 évesnél fiatalabb gyermek nem alkalmazható. De utóbbi esetben kivételek engedélyezhetők. A tanoncvizony az egy havi próbaidő tartama alatt mindkét részről egyoldalúan felbontható. 14 évnél fiatalabb munkás munkaideje nem lehet több napi 8 óránál, a 14-16 éves munkásé pedig napi 10 óránál. A 16-ik életév betöltése előtt a tanonc nem alkalmazható éjjeli munkára (este 8-tól reggel 5-ig). A gazda kötelessége, hogy a tanoncot ne erőltesse meg túlságosan, ne alkalmazza házi szolgálatra, iskolába járassa stb. Ezek a törvénynek a gyermekvédelemre vonatkozó főbb intézkedései. Hiányosabbak azok, amelyek a felnőtt munkásokra vonatkoznak. A munkaviszony véglegessé csak egy kétheti próbaidő lefolyása után lesz. A törvény kimondja, hogy testi erejüket túlhaladó munka ne bízzék a munkásokra és házi munka végzését csak külön megegyezés alapján lehessen tőlük követelni. A felmondási idő 2 hét. Hogy mennyire értéktelenek ezek a rendelkezések, az csak akkor tűnik ki a maga teljességében, ha tekintetbe vesszük, hogy csak a kézműiparra vonatkoznak. Az 1894. évi szabályzat, amely az egészségre káros és veszélyes munkát igénylő üzemekben végzett női és gyermekmunkára vonatkozik, sohasem lett végrehajtva. Eltekintve a vasár- és ünnepnap munkaszünetre vonatkozó törvényektől, az összes szociálpolitikai törvények hatástalanok maradtak. Ámbár a román parlamentben is sok szép törvényt hoznak, a végrehajtásukra ott se gondolnak komolyan. A munkások azonban szakadatlanul küzdöttek helyzetük javításáért és ennek hatása alatt nemrégiben egy új törvényt hoztak, amely már egy kis haladást jelent. Ez két részre oszlik: az első rész a biztosítási, a második az ipartörvény. Az előbbit elfogadta a munkásság, az utóbbit azonban bojkottálta. A biztosítási törvény ismét három részre oszlik: u. m. a betegség, baleset és munkaképtelenség elleni biztosításra. A betegség elleni biztosítás a munkások számos rétegére (kereskedősegédek, szolgák, parasztok stb.) nem vonatkozik és költségei teljesen a munkások vállaira nehezednek. A baleset elleni biztosítás már demokratikusabb. A munkaközbeni balesetért a munkaadó a felelős. De már két héttel a baleset után a betegpénztárból – tehát saját pénzéből – támogatják a munkást. Teljes munkaképtelenség esetén a munkás bérének csak $\frac{2}{3}$ részét kapja; az özvegy férje fizetésének egyötödét kapja; a gyermekek – legfeljebb ketten – ugyanennyit. Az agkori munkaképtelenség határa a 65-ik évben van megállapítva. Könnyen beláthatjuk, mit jelent ez, ha meggondoljuk, hogy Romániában tízezer munkás közül csak 25 éri el ezt a kort. Egyébként a nyugdíjösszeg botránnyosan kicsi, 150 frank egy évre, vagy 40 centime egy napra. Ez igazán csak a kolduláshoz elég. Egy több,

mint félmilliárdos budget mellett $1\frac{3}{4}$ milliónál többet is lenetne a 200.000 munkás biztosítására áldozni. Annál is inkább, mert 1000 hivatalnok biztosítására egy milliót költenek.

Nemzetközi szakszervezeti közlöny jelenik meg ez év január 1-től az országos szövetségek nemzetközi titkárságának a kiadásában. A közlöny egyelőre német és angol nyelven jelenik meg, később pedig majd francia nyelven is. Lehetőleg minden szám az összes országok minden olyan eseményéről hírt fog adni, amely a szakszervezeteket érdekli, valamint a mozgalmak nevezetesebb híreit és kéréseit is meg fogja tárgyalni.

Vallásos propaganda a szakszervezetekben. Az amerikai munkásszövetség (American Federation of Labor) az Egyesült Államok leghatalmasabb munkásérdekképviselő szervezete idei kongresszusán az az indítvány is szerepelt a tárgysorozatban, hogy a jövőben legyen tilos a szövetség minden ülésén a vallásos és vallásellenes diskusszió. Az indítvány nagy vitát keltett. A szocialista Max Hayes annak a nézetének adott kifejezést, hogy igenis kívánatos, ha a szakszervezetekben vallásos, politikai, gazdasági és más kérdéseket tárgyalnak, amelyek a munkásságot érdeklik. De miután a munkásságot minden kérdés érdekeli, eszerint a szakszervezetnek, a munkaadók nagy előnyére, ismét vitaklubbokká kellene lenniök. Duncan alelnök kifejtette, hogy mint a szervezett munkásság képviselője a legutóbbi pár évben 27 különböző templomban prédikált és minden mozgalmat sajnálattal látta, amely erősítés helyett lazítaná azokat a testvéries érzéseket, amely a munkásmozgalom és különböző felekezetek sok papja között kifejlődött. Erre az indítványt el is vetették és a szakszervezetek ezentúl is eszközei lesznek a „lelki” propagandának. Különb, hogy a mi felfogásunktól mennyire eltérő szellem uralkodik ebben az óriási, több mint egy millió munkástagot számláló szervezetben, arra legjellemzőbb az a beszéd, amelyet az évi kongresszuson tartott Dietz páter, aki a leghevesebb tenorban kelt ki a modern munkás materializmusa ellen. Határozottan állást foglalt az ellen, hogy a vallás magánügynek deklaráltassék, mert vallás nélkül a világ sivattaggá válnék. A vallásnak keresztül kell hatnia a családokat, az iskolát, a szakszervezeteket, a gyárat, a parlamenteket és a népeket, mert mit használ az embernek, ha egész világot nyer, ha a lelkét elveszti. És így tovább. Nagyon érdekes volt a magyar származású elnöknek, Gompersnek a felelete is, amelyben válaszolt az egész világból jelenlévő vendégszónokok beszédére. Az angol Smiliesnek, aki a munkásosztály változatlan rossz helyzetét állította a kongresszus elé, azt felelte, hogy a munkásosztály helyzete nemcsak Amerikában, hanem Európában is javult: a szakszervezetek működése folytán. Különösen fel-tűnő a német munkásság anyagi és társadalmi fel-emelkedése, valamivel kisebb, de még mindig jelentékeny emelkedés történt Angliában is. Az amerikai munkásság folytonosan rámutat arra az igazságtalanságra, amely a néposztályok egy részét sújtja, de nem helyezkedik a nyomor- és éhségteóriák alap-jára. Aki, mint ő maga is, végig tapasztalta a változásokat, az előtt nem kétes, hogy az út fölfelé vezet. Smilies arra az állítására, hogy Nagybritanniában a legutóbbi húsz évben a termelt javak értéke 224 millió fonttal nőtt, holott a munkásság által az utolsó 12 évben elért munkabéremelkedés ösz-

szege csak 1 millió font, Gompers azt felelte, hogy ilyen megragadó összehasonlítások Amerikában is fölmerülnek időnként, de mindannyiszor kiderül, Tiogy az ilyen hasonlatok számadatai a levegőből vannak merítve. És a Correspondenzblatt meg is jegyzi csillag alatt a Smilies 1 millió fontjára, hogy a hivatalos kimutatások szerint 1846-tól 1911-ig Nagybritannia ipari munkásságának a bérmozgalmak által kieszközölt béremelkedése évi 20¼ millió fontot, egy félmilliárd koronát tesznek ki a vasutasokon és hajósokon kívül!

Az angol munkásbiztosítás január 15-ikén minden nehézség nélkül megkezdte működését. A következőkre terjed ki: 1. Gyógykezelés, 2. Gyógy szer és kötszer, 3. Táppénz 26 hétig a férfinak heti 10 shilling, a nőnek heti 7½ shilling összegben. 4. A nőnek 30 shilling minden gyermeknél, mint születési járulék. 5. A tüdő vészesnek szanatóriumi kezelése. A díjak 1/5-ét az állam, 4/5-ét a munkás és munkaadó fizeti be bélyegek felragasztása által. Ez a törvény mogyoróhéjban adott tartalma. Az életbelépés napjára mintegy 200 millió shillinget osztott szét a központ a helyi szervek között a kiadások fedezésére. Az orvoskérdés is – mint már jeleztük – meg van oldva, mert kellő számú orvos jelentkezett szolgálatra. Az egy-egy kerület orvoslistájára fölvetett orvosok között a tagnak szabad választása van.

„Wops.” Ez a furcsa angol szó nincsen benne az angol szótárakban, de azért élő szó az amerikai munka társadalmában. A legutolsó söpredéket értik alatta, az emberképű állapot, amelynek már mindegy, hogy mi történik vele és amelynek a sorsával senki se törődik, még ő maga sem. Az amerikai „Outlook” című lap nemrégiben egy vasútépítési szerencsétlenségről hozott tudósítást. Az Erie-vasút sajtóügynöke azt a kijelentést tette a tudósító előtt, hogy egyáltalában senkise szerencsétlenedett el, csak egynéhány „Wops”. Mikor pedig a tudósító kérdő tekintetéből látta, hogy ezt a szót nem érti, felvilágosítólag hozzátette, hogy „Wops”-nak hívják azokat a munkásokat, akik nem mennek ember-számba, az olaszokat, a négereket és a *magyarokat*. Később kiderült, hogy 25 ember vesztette életét a balesetnél és egy egész sereg sérült meg súlyosan, íme a „büszke magyar vagyok én” dagadó önérzet alanya, mint amerikai „Wops”, akinek a halálával „emberéletben egyáltalában nem esett kár”.

A sárga szakszervezetekről legújabbán közzétett kimutatás szerint Németországban összesen 2&7 ilyen „Werkverein”-nak nevezett szervezet van 180.000 taggal. A „Verband Deutscher Industrieller” legutóbbi közgyűléséhez intézett jelentés szerint „ez a Werkverein az a védmű, amely mögött a német ipar fölveheti a harcot a vörös veszedelemmel”. Ez bizony nagyon sovány reménység.

A második nemzetközi mentőügyi és balesetvédelmi kongresszust ez év szeptember 9-től 13-ig Bécsben fogják megtartani. A balesetvédelmi osztály programjában a többek között „Munkásyédélém” pont is szerepel és pedig 1. gyári és iparüzésekben különös tekintettel az újabb védőberende-

zésekre; 2. építőiparban: magasépítkezés, útépítés, hidépítés, vasútépítés, alagútépítés, vízépítés (caisson) terén; 3. bányászatban és kohászatban: a továbbítás és vajú ás biztonsága, külső üzemek, gáz- és szénporrobbanások, aknaégések, irrespirabilis gázak, robbantó üzemek, munkások védőruházata; 4. mezőgazdaságban és erdészetben: védőberendezések épületeken, istállózatokban, színekben stb., védőszerkezetek mezőgazdasági gépeken és szerszámokon és mezőgazdasági-ipari üzemekben malmok, földék, kőbányák, fejtészetek stb.), védelmi intézkedések a tarolásoknál és a fafeldolgozásnál; 5. elektromos áram alkalmazásánál: általános óvszabályok, gépek, transzformátorok, akkumulátorok, posztóművek, lámpások, vezetékek stb. A többi osztályok tevékenységi köréről említésre méltó, hogy kettejük a tengeri bel- és parti hajózási, valamint a bányászati és rokon üzemekben alkalmazott mentésekkel fog foglalkozni.

Földmunkás programot vitatott meg és fogadott el a január 6-8. napjain megtartott porosz országi szocialista pártgyűlés. A követelmények a következők: Teljes egyesülési szabadság a földmunkások részére. Eltörlése minden kivételes törvénynek és cselédtörvényeknek, birodalmi törvényvel való szabályozása a földmunkás jognak, a munkaviszonyból eredő vitás kérdéseknek választott bíróság által való eldöntése, amelyben munkásbírák is legyenek. Hatályos törvényes védelmé minden a mezőgazdaságban és erdészetben alkalmazott egyének, különösen a 14 éven aluli személyek foglalkoztatásának az eltöltése. Az ifjúmunkások védelme. A napi munka törvényes korlátozása. Kielégítő gyermekügyi védelem és eltöltése minden vasárnapi munkának, amelyet a mezőgazdasági munka természete nem okvetlenül kivan meg. Munkásbiztosítás tekintetében a mezőgazdasági munkásoknak az ipari munkássággal való egyenlősítése. Munkáslakások, amelyek államiak legyenek vagy államilag támogatott intézményei kizárásával minden olyan rendszabálynak, amely a mezőgazdasági munkást munkaerejének szabad érvényesítésében korlátozzák, avagy öt gazdaságilag vagy politikailag függő helyzetbe hozzák. – Látnivaló, hogy a porosz mezőgazdasági munkások nagyjából még ugyanolyan követelmények előtt állanak, mint a magyarországiak. És e követelések megvalósításának legbiztosabb eszközét a porosz szocialisták is az általános, titkos, egyenlő és közvetlen választójog megvalósításában látják, amely tudvalevőleg még Poroszország a jövő zenéje.

Angol munkaadók vitája a német sajtóban.

Nemrégiben egy szenzációs levél jelent meg a *Frankfurter Zeitung*-ban, A levelet Sir Alfréd Mond írta Lujó Brentanohoz, az ismert német nemzetgazdászhoz, akinek munkásbarát érzelmei miatt a közelmúltban elkeseredett vitája volt a „F. Z.” hasábjain egy támadójával. Sir Alfréd Mond, aki maga is egy virágzó nagyvállalat tulajdonosa, levelében mindenben igazat adott Lujó Brentanonak, és a legnagyobb elismerés hangján szól a szakszervezetekről, mint amelyekkel való együttműködés az ipari béke legbiztosabb bázisa. Ez a levél a német munkaadók körében nagyon kellemetlen hangulatot keltett, amiért is a Hauptstelle Deutscher Arbeiter verbände

titkára, dr. Tänzler kérdést intézett a levél tárgyában Claud J. Hamilton-hoz, aki a Great Eastern Railway vasúttársaság igazgatója és az angol munkaadók között amolyan vezérféle. Hamilton valótlannak mondja Mond levelének azt az állítását, hogy az angol munkaadók általában olyan tapasztalatokat szereztek volna a szakegyletek működéséről, mint Mond. Ilyeneket ír levelében:

Negyven éve vagyok ennek az országnak a vasútjaival érintkezésben és 20 év óta vagyok vezetője a Great Eastern Railway-nek, amely 30.000 munkást foglalkoztat. A tőke, amely a királyság vasutaiban fekszik 1100 millió font sterlingnél nagyobb és a North Eastern Railwayn kívül nincsen vasúttársaság, amely a vasutasok szervezetét hivatalosan elismerje.

Amióta a North Eastern Railway, ellentétben a többiekkel, jónak látta a szakszervezetet elismerni, tehát 15 év óta, azóta üzeme a folytonos nyugtalan-ság és fegyelmetlenség állapotában van ... A többieket ez csak megerősítette abban a felfogásukban, hogy nem ismernek el szakszervezeteket és hogy minél kevesebb dolguk legyen azokkal ...

Némely szakszervezet vezetőit, habár beismerem, hogy tiszteletreméltó kivétel is van, minden elfogulatlan (!) ember fizetett agitátornak és sztrájk-rendezőnek (!) tekinti és hogy ez a vélemény találó, arra nevezetes bizonyítékok voltak az utolsó év sztrájkjai dél-Walesben és a londoni kikötőkben ...

Mikor én a parlamentbe bekerültem, aminek már 50 éve, akkor a munkásságnak volt oka a panasza nem egy munkaföltétel ellen, különösen a gyárakban és bányákban és érdekeinek nem volt szószólója a Házban. Mindez azonban régen megváltozott és a munkásság érdekei, ezt bátran meg lehet állapítani, minden más érdeknél előbbre valóak a parlamentben. Jórészt megszűnt tehát a szakszervezeteknek az a szerepe, hogy a munkást védelmezzék és megvagyok győződve, hogy az angol munkaadók többsége örvendene, ha zsarnokságuktól és elnyomásuktól megszabadulna.

A levél írója Claud W. J. Hamilton egyébként elsőrendű uszító az angol munkaadók világában.

Húsipari munkások kollektív szerződése. A budapesti mészárosipartestület kollektív szerződést kötött a húsipari munkások szövetségével, amely 1913 január 1-én lépett életbe és három évig tart. A kollektív szerződés a budapesti mestereknél alkalmazott segédek bérét bárom osztályba sorozza és a következőkben állapítja meg :

a) a székálló (ki állandóan önállóan tőkénél dolgozik) heti munkabére 45 korona; b) a gyakorolt munkások heti munkabére 35 korona; c) a felszabadulástól (segéddé avatásitól) számított három évig terjedő gyakorlattal bíró munkások heti munkabére 25 korona. A szerződés egyéb főbb pontjai megállapítják, hogy május elsejének délutánja munkaszünet. A politikai tömegsztrájk pedig vis major. A szerződésben 20%-al emelik a béreket és a kivívott előnyöket mintegy ezer munkás élvezi.

A feketebőrű munkások Délafrikában mind nagyobb számban fognak helyet a tanult munkások között. Nyomdászok, építők, szabók stb. ma már jó részben színesbőrűek. A szakszervezetek nem zárkozhataknak el e jelenség elől és kénytelenek a színesbőrűeknek is ajtót nyitni és baráti jobbot nyújtani. Igen érdekes adatokat közöl az új állapotokról a johannesburgi Sunday Post. – Úgy látszik a feketék és fehérek harcának kérdése is, mint annyi más megoldhatatlannak tűnt kérdés, ugyancsak a munkásvilág egyesült küzdelmében fog megnyugtató megoldást nyerni.

Felelős szerkesztő: Dr. LÁNCZI JENŐ.